

Σε ένα γραφικό και ειδυλλιακό τοπίο που συνορεύει με την κοινότητα Κουμπουριανών και Στεφανιάδος και βρίσκεται κάτω από το Αετοχώρι (μαρκελέσι), σε απόσταση 2 ωρών από το Μοναστήρι της «Σπηλιάς» βρίσκεται το ιστορικό **μοναστήρι Κώστη**. Κατά την παράδοση στο συγκεκριμένο μέρος έβοσκαν τα πρόβατά τους δυο αδέρφια ο Κωστής και ο Δημήτρης. Όσα βράδια οδηγούσαν το κοπάδι τους στο σημείο απέναντι από το Κουμπουριανίτικο μέρος ο Κώστας, σε αντίθεση με τον αδερφό του, διέκρινε κάποιο φως εκεί όπου σήμερα βρίσκεται το Μοναστήρι. Αφού επαναλήφθηκε κάποιες φορές το περιστατικό, ο Κώστας ορμώμενος από την περιέργειά του, πλησίασε το σημείο απ' όπου προερχόταν το φως.

Εκεί είδε μια εικόνα της «Γεννήσεως της Θεοτόκου» πάνω σε ένα δέντρο και μπροστά της ένα καντηλάκι να καίει. Εκστασιασμένος και συγκινημένος αποφασίζει και πουλάει το μερίδιο του από τα πρόβατα στον αδερφό του και χτίζει το Μοναστήρι αυτό, απ' όπου και η ονομασία του. Στη βόρεια πλευρά υπήρχε η ιδρυτική επιγραφή που σήμερα δεν μπορεί να διαβαστεί. Είναι σκαλισμένη σε μαλακή πέτρα και τελειώνει έτσι: "εν έτει ...", ακολουθούν τρία (3) ψηφία, που δηλώνει ότι κτίστηκε πριν το 1.000 μ.χ.

Η κολυμπήθρα της Μονής έχει χρονολογία 1007. Το μοναστήρι έχει ηλικία 1143 χρόνια. Η εκκλησία είναι Βυζαντινή με επιβλητικό τρούλο. Η αγιογράφηση χρονολογείται στα 1759.

Στο Μοναστήρι αυτό βρήκαν καταφύγιο οι διασωθέντες Σουλιώτες, αφού πέρασαν το ποτάμι του Αχελώου κυνηγημένοι από το Μοναστήρι του Σέλτσου.

Επιπλέον πλήγμα για το Μοναστήρι υπήρξε η εξαφάνιση ιερών κειμηλίων, ενός αντιμινασίου ιχνογραφημένου με τα χέρια πάνω σε χοντρό ύφασμα (καναβάτσα) καθώς και δισκοπότηρων μεγίστης αξίας. Το μοναστήρι υπάγεται στην κοινότητα των Καμπουριανών, αφού τα κτήματά του απαλλοτριώθηκαν υπέρ των ακτημόνων κατοίκων της Κοινότητας. Με

ΒΔ της 29/01/1907 υπήχθη ως μετόχιον στη Μονή Σπηλιάς. Την 8η Σεπτεμβρίου κάθε έτους διοργανώνεται πανηγύρι στο Μοναστήρι.

- **Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος**

Το φρουριακό συγκρότημα, τύπος καστρομονάστηρο, της Μονής Μεταμόρφωσης του Σωτήρος είναι ένα σπουδαίο θρησκευτικό μνημείο που στολίζει την Αργιθέα. Βρίσκεται 3 χιλιόμετρα δυτικά-νοτιοδυτικά από τα Βραγκιανά. Είναι χτισμένο σε ένα θαυμάσιο, ευρύχωρο, κατάφυτο πλάτωμα της βορειοανατολικής πλευράς του όρους Μυρμιτζάλα (1.542 μ. υψ.) σε ένα πραγματικό μπαλκόνι στα 662 μ. ύψος, με θέα τα Βραγκιανά και τους συνοικισμούς τους. Το κτιριακό του συγκρότημα έχει το συνηθισμένο για τις μονές τετράπλευρο σχήμα, που στη συγκεκριμένη περίπτωση λόγω του βραχώδους εδάφους κλίνει προς το τραπέζιο.

Για αιώνες στέκει σαν περιτειχισμένο κάστρο στην βραχώδη έξαρση, εποπτεύοντας μεγάλο τμήμα της περιοχής, τον ποταμό Αχελώο, τη διάβαση προς Νεοχώρια - Κέδρα και το θεόρατο τείχος που σχηματίζει ο Κόκκινος Στανός με τις κορφές Γαλάτσι (1894 μ. υψ.), Μαντριά (1.784 μ. υψ.) και Πύργος (1.642 μ. υψ.). Αποτελείται από τον κυρίως ναό με χώρους και είσοδο από δυτικά και μεταγενέστερο νάρθηκα με είσοδο ομοίως από δυτικά. Γενικές εξωτερικές διαστάσεις του κυρίως ναού 5,18 X 7,90 μ. και του νάρθηκα 3,38 X 5,80 μ. Η αναλογία πλάτους μήκους εσωτερικού χώρου είναι 1:1,72 και το ύψος της ξύλινης οροφής 3,50 μ. Ο ναός ήταν πάντοτε ξυλόστεγος και ποτέ θολωτός.

Ο θρύλος θέλει την εικόνα να βρίσκεται στο Άγιο Στεφάνι (Γούβες) και το φως της καντήλας που οδήγησε στην εύρεσή της, να το βλέπουν ακόμη και σήμερα οι περίοικοι, αλλά λόγω του απόκρημνου της τοποθεσίας να κτίζεται στη τωρινή θέση, απέναντι από την αρχική εύρεση της εικόνας. Τον χρόνο ανέγερσης του ναού μαρτυρεί η κτιτορική επιγραφή, που βρίσκεται πάνω από την είσοδο του καθολικού: ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ Ο ΘΗΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΤΙΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΔΗΑ ΣΗΝΔΡΟΜΗΣ ΠΑΡΘΕΝΗΟΥ ΙΕΡΟΜΩΝΑΧΟΥ ΧΑΝΕ ΜΗΝ ΙΟΥΛΗΟΣ ΙΑ. Πολλοί θεωρούν ότι πρόκειται για αναγραμματισμό στην επιγραφή και δέχονται το «ΧΑΝΕ» ως Α΄ΧΝΕ» και δίνουν ως ημερομηνία κτίσης του ναού την 11 Ιουλίου 1655. Μελέτη του Γαλλικού ινστιτούτου τάσσεται υπέρ του 1155.

Πάντως, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να αποκλειστεί η υπόθεση ότι στον χώρο που καταλαμβάνει ο σημερινός ναός βρισκόταν άλλος παλαιότερος πιθανόν στην ημερομηνία

που προτείνει το Γαλλικό Ινστιτούτο (1155) ή 1055 και ότι τελικά σώζεται συγκεχυμένα η μνήμη δύο ναών.

Ο σημερινός νάρθηκας προστέθηκε μεταγενέστερα, σύμφωνα με την επιγραφή στο εσωτερικό μέρος της εισόδου του. Η Μονή ανήκε στην επισκοπή Ραδοβισδίου, η έδρα της οποίας ήταν βόρεια του οικισμού, στη σημερινή θέση "Παναγία Επισκοπή" του συνοικισμού Δένδρος Βραγκιανών. Στον εξωτερικό χώρο κυριαρχούν οι τσιμεντένιοι αναβαθμοί, χρήσιμοι στη διάρκεια θρησκευτικών εκδηλώσεων, και ο ψηλός περίβολος με την κεντρική είσοδο της Μονής που φέρνει στο εσωτερικό της. Εντύπωση προκαλεί η πλακοστρωμένη αυλή, η καθαρότητα του χώρου και τα πολλά περιποιημένα άνθη. Πάνω από την είσοδο βρίσκεται το αρχονταρίκι και μακρύτερα, τα κελιά, τα άλλα βοηθητικά κτίρια, η βιβλιοθήκη και ο ηγουμενείο.

Σχεδόν στο κέντρο του χώρου δεσπόζει ο μικρός τρίκογχος ναός με χορούς και είσοδο από δυτικά. Το καθολικό διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση μετά τη μελέτη και τις εργασίες αποκατάστασής του, οι οποίες έγιναν το 2007-2008. Οι τοιχογραφίες έγιναν σε δύο φάσεις, με πρώτη στον κυρίως ναό κατά το χρόνο κτίσης του. Ακολούθησε ο νάρθηκας στα 1797 από τους αδελφούς Θεόδωρο και Αθανάσιο από τη Σπινάσα (Νεράιδα).

Σύμφωνα με χρονολογία στη βάση του σταυρού πάνω από το τέμπλο, αυτό έγινε το ΖΡΞΑ (=1653) ενώ μια επισκευή του, επί ηγουμενίας Φιλοθέου, μαρτυρείται από επιγραφή 1889, Ιανουαρίου 25. Επί τουρκοκρατίας, η Μονή προίκιζε κατ' έτος 5 άπορα κορίτσια, πλήρωνε τον δάσκαλο του χωριού, έδωσε τα οικόπεδα για την ανοικοδόμηση του Ναού του Αγίου Δημητρίου και του δημοτικού σχολείου, ενώ ο οικισμός Γρυμπιανά φτιάχτηκε σε έκταση της Μονής. Πολλοί αγωνιστές έτυχαν της φιλοξενίας της, ενώ οι Καραϊσκάκης, Κατσαντώνης και οι Μπουκουβαλαίοι, την χρησιμοποιούσαν για ανεφοδιασμό.

Τέλος εκεί φιλοξενήθηκαν 54 κατατρεγμένοι Σουλιώτες, των οποίων την διέλευση στην Πάργα διευκόλυνε η Μονή. Στις 18 Δεκεμβρίου 1862, 17 Τουρκαλβανοί μπήκαν από ένα παράθυρο στη Μονή και κατέσφαξαν τους 6 μοναχούς, τον ηγούμενο Κωνσταντίνο και τον Ιερέα του χωριού Αθανάσιο. Διά βασιλικού διατάγματος της 29ης Ιανουαρίου 1907 (Φ.Ε.Κ. 19/29/01/1907) υπήχθη ως μετόχιο στη Μονή Σπηλιάς. Φυλάσσονται ιερά λείψανα των Αγίων Παντελεήμονος, Τρύφωνος, Βασιλείου, Αβερκίου και Ιακώβου του Πέρσου. Η πρώτη ανακαίνιση το 1948 με πρωτοβουλία του αείμνηστου παπαδάσκαλου και αρχιερατικού επίτροπου Βραγκιανών, Κωνσταντίνου Δημ. Μπαμπάτσικου, ξεκίνησε μια προσπάθεια ανακαίνισής του. Τον Αύγουστο του 1952 δυο κτίστες από την Άρτα ο Χρίστος και Δημήτρης Καλύβας ξεκίνησαν την ανακαίνιση της Μονής. Το μοναστήρι ξανακτίστηκε, απέκτησε

υδραγωγείο σύγχρονο και περιμάνδρωση όπως ήταν πριν. Ανατολικά κτίστηκε το καμπαναριό, δυτικά κατασκευάστηκαν τρία ανώγεια κελιά με τρία ισόγεια και υπόστεγο.

Στη βορινή πλευρά του μαντρότοιχου, το μαγειρείο, η αποθήκη της Μονής που φυλάσσονται τα μαγειρικά της σκεύη. Επίσης κατασκευαστηκε ξενώνας κι έχουν τοποθετηθεί μέσα τραπέζια επιμήκη και καθίσματα για τους προσκυνητές.

Η πιο πρόσφατη προσπάθεια είναι αυτή που ξεκίνησε το 2004 και συνεχίζεται με προσωπικό έργο των μοναχών που εγκαταστάθηκαν στο μοναστήρι. Στο πλαίσιο των προσπαθειών ανακαινίστηκε η εκκλησία μετά από μελέτη που έγινε από την αρχαιολογική υπηρεσία.

Φτιάχτηκαν οι σκεπές των κελιών, η τραπεζαρία και διακοσμήθηκε με πολύ ωραία ψηφιδωτά, τελείωσε η αποκατάσταση του οχυρωματικού τοίχους της Μονής. Πλακοστρώθηκε ο αυλόγυρος με πλάκα και στον εσωτερικό χώρο της Μονής και στον εξωτερικό, έγινε το αρχονταρίκι για την φιλοξενία των επισκεπτών και πολλά αλλά έργα, και έτσι το μοναστήρι μας μετά την ανακαίνισή του αποτελεί ένα κόσμημα και ένα ζωντανό ακόμα πνευματικό φάρο, για τον τόπο και την ορθοδοξία μας».

- **Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης (Κατούσι) Ανθηρού**

Είναι κτισμένη σε υψόμετρο 1.200 μέτρων, στον συνοικισμό Μεταμόρφωση (Κατούσι) Ανθηρού. Η παράδοση συνδέει την ανοικοδόμηση της με θαύμα της Παναγίας που υπέδειξε την ύπαρξη σε παρακείμενο στη Μονή βράχο των απαιτούμενων για την αποπεράτωση της Μονής χρημάτων. Το καθολικό της Μονής, κτίσμα των αρχών του 17^{ου} αιώνα, είναι ρυθμού μονόκλιτης σταυρόσχημης βασιλικής αθωνίτικου τύπου.

Αγιογραφήθηκε το έτος 1663, ενώ το τέμπλο του τοποθετήθηκε το έτος 1661. Ο νάρθηκας προστέθηκε το 1784. Πάνω από τον νάρθηκα είναι κτισμένη η τράπεζα της μονής και εκατέρωθεν αυτής υπάρχουν δύο παρεκλήσια των Αγίων Αναργύρων (δεξιά) και των Ταξιάρχων (αριστερά) αμφότερα με ημισφαιρικό τρούλο. Και αυτή η Μονή υπήρξε καταφύγιο αγωνιστών της εθνικής μας παλιγεννεσίας.

- **Ιερά Μονή Μεσοβουνίου**

Είναι κτισμένη σε μια κατάφυτη από έλατα περιοχή πάνω από το χωριό Μεσοβούνι. Η τοπική παράδοση συνδέει την ίδρυση του Μοναστηριού με την εύρεση μιας μικρής εικόνας της Θεοτόκου επάνω σε ένα Μαλόκενδρο, ο οποίος σώζεται μέχρι σήμερα και του οποίου οι κλάδοι κλίνουν προς τον ναό σαν να τον προσκυνούν.

Το σημερινό καθολικό, μονόκλιτη σταυρόσχημη βασιλική αθωνίτικου τύπου κτίστηκε το 1904 πάνω στα ερείπια του παλιού καθολικού που ήταν του ίδιου ρυθμού.

Στο νέο καθολικό είναι τοποθετημένο το τέμπλο του παλαιού με χρονολογία 1618. Κατά την περίοδο της ακμής της η Μονή Μεσοβουνίου πλήρωνε τον δάσκαλο του χωριού, ενώ στεκόταν και αρωγός στις δυσκολίες των κατοίκων του Μεσοβουνίου.

Για την ίδρυσή της δεν υπάρχουν γραπτά στοιχεία. Το σημερινό καθολικό, ρυθμού μονόκλητης σταυρόσχημης βασιλικής αθωνίτικου τύπου, είναι κτίσμα του 1850, ενώ αιογραφήθηκε το 1851. Όμως η Μονή προϋπήρχε.

Σώζονται επιστολές του διδασκάλου του Γένους Ιερομονάχου Αναστασίου του Γορδίου γραμμένες "εις το μοναστήριον του Πετρίλου" το 1713, ενώ υπάρχουν μαρτυρίες για την διέλευση από εκεί του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού.

Κατά καιρούς η Μονή υπήρξε στρατηγείο των Μπουκουβαλαίων, του Καραϊσκάκη και άλλων οπλαρχηγών των Αγράφων. Στην περίοδο της ακμής της υπήρχε έντονη κοινωνική δραστηριότητα, με κορυφαίο δείγμα την ίδρυση και λειτουργία με δικά της έξοδα, σχολείου κοινών γραμμάτων.

Σήμερα σώζεται και μια πτέρυγα κελιών, κτίσμα του 1907. Δια του ΒΔ της 29/01/1907 (Φ.Ε.Κ. 19) υπήχθη ως Μετόχιον της Μονής Σπηλιάς το οποίο είναι γνωστό και ως Μονή Αγίου Χαραλάμπους, λόγω τμήματος Ιερού λειψάνου του Αγίου που φυλλάσσεται εκεί.

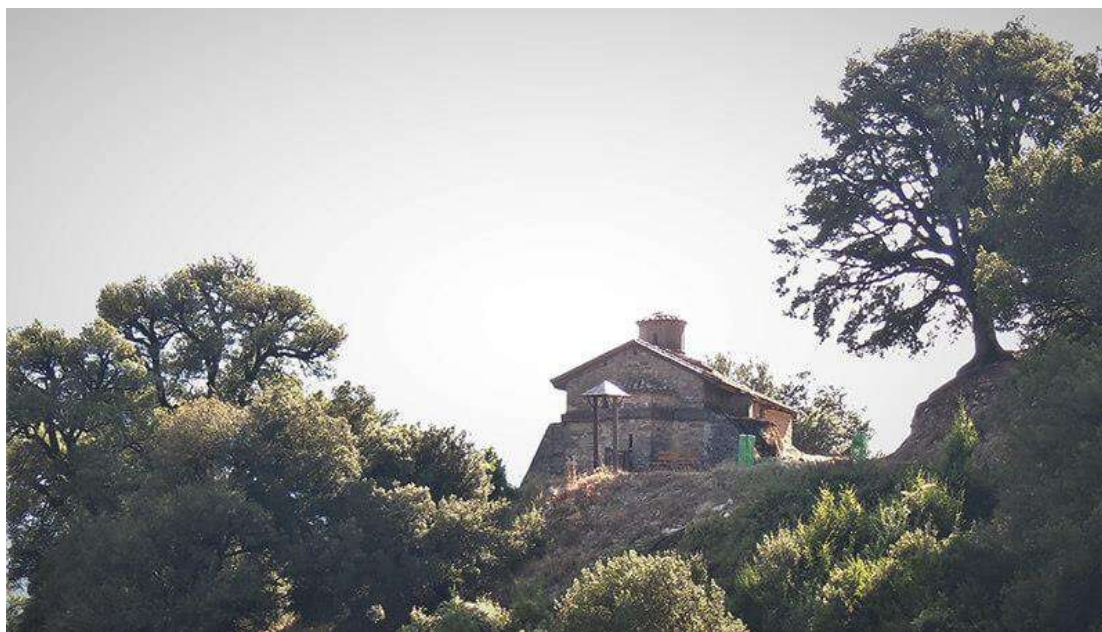
- **Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Τριζόλου**

Η Μονή Τριζόλου ή Καρυάς, κτίσμα πιθανόν του 17ου αιώνα, αφιερωμένο στον Άγιο Γεώργιο τον Τροπαιοφόρο, βρισκόταν νοτιοδυτικά του ομώνυμου οικισμού. Οι γέροντες μιλούν για ένα μικρό μοναστηριακό συγκρότημα με λίγα κελιά. Κατέρρευσε, δυστυχώς, στα μέσα του 19ου αιώνα. Ο μητροπολίτης Ιεζεκιήλ αναφέρει στο έργο του ότι σε εξωκλήσι του χωριού βρήκε ένα αντιμήνσιο με πατριαρχική καθιέρωση. Σε αντίθεση με όλα τα άλλα αντιμήνσια που μελέτησε, το κείμενο που αναγραφόταν σε αυτό ήταν ανορθόγραφο: «Θείον και ιερόν Θυσιαστήριον ... καθιερωθέν επ' ονόματι των αγίων και δικαίων

Θεοπατόρων Ιωακείμ και Άννης παρά του παναγιωτάτου ημών Δεσπότη και Ικουμενικού Πατριάρχου κυρού Παΐσιου (;) έτει Ζ΄Ε – ΙΕ Ιανουαρίου» [7095-5508=1587).

Στην Πρόθεση 39 της Μονής Δουσίκου, στα τέλη του 16ου αιώνα, αναφέρονται μεταξύ των κατοίκων τα ονόματα ενός ιερομονάχου και δύο μοναχών: Παρθενίου ιερομονάχου, Γαβριήλ μοναχού, Δανιήλ μοναχού.

- **Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου Μεζίλου – Δροσάτου**

Η Μονή του Αγίου Αθανασίου Αλεξανδρείας είναι χτισμένη σε δασωμένη πλαγιά, που αποτελεί προέκταση των κορυφών του Κούρλιακα, δυτικά του οικισμού Δροσάτου, σε υψόμετρο 920 μέτρων. Από το άλλοτε μοναστηριακό συγκρότημα σώζεται μόνο το καθολικό, το οποίο αρχιτεκτονικά ανήκει στον αθωνίτικο μονόκλιτο τύπο με τρούλο (Κ3), ενώ τα υπόλοιπα κτίσματα κατέρρευσαν στα τέλη του 19ου αιώνα. Στη δυτική πλευρά του έφερε αρχικά χαγιάτι και αυτό μαρτυρείται από την αγιογράφιση της ανατολικής πλευράς του νεότερης κατασκευής νάρθηκα.

Το εμβαδόν του βασικού εσωτερικού τετραπλεύρου του καθολικού είναι 24,23 τ.μ., ενώ το εξωτερικό εμβαδόν του συγκροτήματος του καθολικού είναι 47,18 τ.μ.

Η αγιογράφιση του καθολικού, σύμφωνα με την κτιτορική επιγραφή, έγινε το έτος ΖΣΜΕ από Αδάμ, δηλ. το 1737 από Χριστού (7245-5508=1737). Την πρωτοβουλία αυτής είχαν ο ιερομόναχος Ανανίας και ο αποβιώσας προκάτοχός του Αθανάσιος, ενώ τα έξοδα κάλυψαν

οι ίδιοι και όλοι οι κάτοικοι της κώμης Μεζίλου. Κατά τον χρόνο της ιστόρησης επίσκοπος Φαναρίου και Νεοχωρίου ήταν ο Μακάριος.

Η αγιογράφηση του ανατολικού τοίχου του νάρθηκα έγινε αρκετά χρόνια αργότερα, το έτος 1776, πληροφορία που μας δίνει μικρή επιγραφή που βρίσκεται σε σημείο του τοίχου, πλάι στην απεικόνιση της Θεοτόκου.

Σε εικόνα του Σωτήρα Χριστού στο Τέμπλο αναγράφεται το έτος 1720: «Δέσεις των δούλων ... Ιωάννου του Γεωργίου έτους 1720». Στην Πρόθεση αναγράφονται ονόματα των κτητόρων και των δωρητών, που διαβάζονταν στη Λειτουργία κατά την Προσκομιδή (σήμερα δυσδιάκριτα), όπως των ιερομονάχων Γαβριήλ και Αθανασίου. Σε Άγιο Ποτήριο της Μονής αναγράφεται η χρονολογία 1694 και τα ονόματα των δωρητών, Δημητρίου και Χάιδως.

Οι χρονολογίες στην ιστόρηση του καθολικού, στο ξυλόγλυπτο Τέμπλο και στο Άγιο Ποτήριο μάς οδηγούν στη διαπίστωση ότι η Μονή ιδρύθηκε πριν από το 1720, ίσως και πριν το 1700.

Η αγιογράφηση του καθολικού της Μονής Αγίου Αθανασίου διατηρείται έως σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση. Δυστυχώς, όμως, το έτος 2010 το μοναστήρι έπεσε θύμα αρχαιοκαπήλων, οι οποίοι αφαίρεσαν από αυτό το περίτεχνο ξυλόγλυπτο Ιερό Τέμπλο.

- **Ιερά Μονή Γενέθλιον της Θεοτόκου Βλασίου**

Η Ιερά Μονή Βλασίου είναι χτισμένη σε κατάφυτη με έλατα πλαγιά του όρους Καράβα, δυο χιλιόμετρα πάνω από τον ομώνυμο οικισμό, σε υψόμετρο 1.200 μέτρων. Από το άλλοτε μεγάλο μοναστηριακό συγκρότημα σώζεται μόνο το Καθολικό, το οποίο αρχιτεκτονικά ανήκει στον αθωνίτικο μονόκλιτο τύπο με τυφλό θόλο, ο οποίος εξέχει εξωτερικά ως τρουλοκαμάρα, ενώ τα υπόλοιπα κτίσματα, ετοιμόρροπα στις αρχές του 20ού αιώνα, κατεδαφίσθηκαν με μέριμνα του προέδρου της Κοινότητας και ανακατασκευάστηκε στην πορεία από τους Βλασιώτες μικρό τμήμα αυτών.

Το εμβαδόν του βασικού εσωτερικού τετραπλεύρου του καθολικού είναι 39,39 τ.μ., το εξωτερικό εμβαδόν του -εκτός του νάρθηκα- είναι 68,52 τ.μ., ενώ το εξωτερικό εμβαδόν του συγκροτήματος του καθολικού είναι 101,15 τ.μ.

Η Μονή ιδρύθηκε στις αρχές του 17ου αιώνα με πρωτοβουλία και δαπάνης μιας εκ των πιο επιφανών οικογενειών της περιοχής, της οικογένειας Γραμματικού ή Σουλτζιάρη. Η ίδρυσή της συνδέεται με μια τοπική παράδοση. Σύμφωνα με αυτή οι κτήτορες, επιστρέφοντας από

την ξενιτιά, κοντά στον οικισμό Οξυά έπεσαν θύματα ληστών. Εκεί έκαναν τάμα στην Παναγιά, πως, αν γλίτωναν, θα έκτιζαν μοναστήρι στη Χάρη της. Με τη δύναμη της Παναγίας οι ταξιδιώτες γλίτωσαν και το πρώτο πράγμα που έκαναν ήταν η εκπλήρωση του τάματος.

Από την επιγραφή ιστόρησης μαθαίνουμε ότι η οικογένεια των Σλουλτζιάρηδων κάλυψε το έτος 1644 (ZPMB από Αδάμ, δηλ.7152-5508=1644) τα έξοδα της αγιογράφησης του Καθολικού, της οποίας επιμελήθηκαν ο Ευτελής Ιωάννης και ο Ιωάννης, οι πιο γνωστοί αγιογράφοι των Αγράφων.

Ο νάρθηκας του καθολικού χτίστηκε το 1662. Την πληροφορία λαμβάνουμε από μία εγχάρακτη επιγραφή που βρίσκεται εξωτερικά, στο υπέρθυρο της νότιας εισόδου. Μέχρι στις αρχές του 20ού αιώνα σώζονταν δυο παρεκκλήσια τοιχογραφημένα. Για την ιστόρηση του νάρθηκα, που έγινε το 1774, μαθαίνουμε από την επιγραφή που σώζεται -με φθορές στο κέντρο- στο υπέρθυρο της εισόδου.

Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, το μοναστήρι ήταν καταφύγιο των κλεφταρματολών των Αγράφων και ένα από τα στρατηγεία του Γεωργίου Καραϊσκάκη. Εδώ λένε οι Βλασιώτες ότι κατέστρωσε τα πολεμικά του σχέδια για να αντιμετωπίσει τον Μουσταή πασά της Σκόνδρας, όταν έκανε εκείνος τη μεγάλη του εκστρατεία κατά των Αγραφιωτών.

- [Ιερά Μονή Γενέσιον της Θεοτόκου Πετρίλου](#)

Σε μια πανέμορφη τοποθεσία, σε πλαγιά του όρους Βουτσικάκι, πάνω από τον συνοικισμό Αργυραίικα, σε υψόμετρο 1270 μέτρων δεσπόζει η Ιερά Μονή Πετρίλου, αφιερωμένη στο Γενέσιο της Θεοτόκου, η επονομαζόμενη Μονή Αγίου Χαραλάμπους όπως έχει επικρατήσει στους κατοίκους της περιοχής λόγω ιερού λειψάνου του Αγίου που φυλάσσεται σε αυτή. Η ιστορία της μεγάλη και η προσφορά της στον ντόπιο πληθυσμό και ευρύτερα σπουδαία. Ο ναός -κτίσμα του 1830- και τμήμα των κελιών που σώζονται πιθανότατα οικοδομήθηκαν επάνω σε θεμέλια προγενέστερων κτισμάτων και αυτό μαρτυρείται από τις επιστολές του Αναστασίου Γόρδιου, ο οποίος υπογράφει χρονολογημένες επιστολές από τη Μονή το έτος 1713, σύμφωνα με τις οποίες η Μονή αριθμούσε 47 μοναχούς, που σημαίνει ότι υπήρχε από πολύ νωρίτερα.

Σε εικόνα του Τέμπλου που παριστάνεται ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, η οποία αποξενώθηκε, αναγράφεται η χρονολογία ΑΨ (=1700).

Σώζονται οι δυο πτέρυγες, η νότια και η δυτική, οι οποίες οικοδομήθηκαν στα 1906. Η κατασκευή του διώροφου αυτού μεγαλοπρεπούς κτιρίου των κελιών έγινε με χρήματα του μοναστηριού και των κατοίκων.

Ο Ναός, σταυρεπίστεγος με σφεντόνια, χρονολογείται σύμφωνα με εγχάρακτη επιγραφή που βρίσκεται στο θύρωμα της νότιας εισόδου στα 1830: «ΖΤΛΗ» από κτίσεως κόσμου, δηλ. 7338-5508=1830 από Χριστού.

Στο υπέρθυρο της εισόδου βρίσκεται η επιγραφή ιστόρησης του ναού, η οποία μαρτυρεί ότι η Μονή είναι Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή και ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Σύμφωνα με στοιχεία της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων, η Μονή είχε ζωντανή παρουσία τουλάχιστον από το 1600.

Ο ναός αγιογραφήθηκε το 1851.

Το ξυλόγλυπτο Τέμπλο του είναι έργο του «Πέτρου εκ Μετσόβου» και χρονολογείται στα 1880, στοιχείο που αντλούμε από επιγραφή της θύρας του Διακονικού.

Στην εξέγερση τού 1821 και στα επαναστατικά κινήματα του 1854 και του 1866 το μοναστήρι προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες. Χρησιμοποιήθηκε από τους επαναστάτες και ως χώρος συγκέντρωσης αλλά και ως οχυρό. Πολύτιμη στάθηκε η στάση του στη διοικούσα επαναστατική επιτροπή Ηπείρου – Θεσσαλίας όταν τον χειμώνα του 1866-1867 με έδρα της το Πετρίλο, προετοίμαζε και διένειμε την επαναστατική προκήρυξη για την ένωση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Στις αρχές του 20ού αιώνα η Μονή ερημώθηκε και οδηγήθηκε σε μια πτωτική πορεία που κράτησε έως τα τέλη αυτού, όταν με το ενδιαφέρον των Πετριλιωτών έγιναν τα πρώτα έργα συντήρησης του ερειπωμένου μνημείου.

- Ιερά Μονή Αγίου Χαραλάμπους Λεοντίτου

Το Καθολικό της Ιεράς Μονής Αγίου Χαραλάμπους Λεοντίτου χτίστηκε πιθανότατα επάνω σε θεμέλια προγενέστερου, το 1882, όπως αυτό μαρτυρείται από επιγραφή που βρίσκεται στο υπέρθυρο της εισόδου. Το στοιχείο ύπαρξης προγενέστερου κτίσματος ενισχύεται από την εύρεση έντονων ιχνών καύσης κάτω από τις πλάκες του δαπέδου καθώς και από τα όστρακα εφυσιασμένης κεραμικής με πινελιές καφεκίτρινου και πράσινου χρώματος, που τονίζουν τις γραμμές του εγχάρακτου θέματος, τα οποία βρέθηκαν στις εκσκαφές του περιβάλλοντος χώρου.

Το καθολικό της Μονής ανήκει στον μονόκλιτο αθωνίτικο τύπο, που κυριαρχεί στα Άγρια, η αρχιτεκτονική του οποίου δείχνει επιρροές από τις Παραδουνάβιες χώρες.

Σε λιθανάγλυφη επιγραφή, που βρίσκεται εντοιχισμένη στο εξωτερικό της κόγχης του Ιερού Βήματος παρατηρούμε τα εξής στοιχεία: Στο κέντρο της υπάρχει σταυρός και εκατέρωθεν αυτού δυο αντωπά αιλουροειδή, ενώ κοντά στις κεραίες του η γραφή «1823 ...ΟΜΟ... // ΟΙΚΟΣ Χαραλαμπ...».

Στα νοτιοδυτικά του κυρίως ναού προστέθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα νάρθηκας, ο οποίος στεγάζεται με έναν χαμηλό τυφλό τρουλίσκο, κατασκευασμένο με πωρόλιθο. Αργότερα προστέθηκε στα δυτικά του καθολικού και ένα δωμάτιο, που είχε τη χρήση γυναικωνίτη, αλλά, επειδή είχε οπτική επαφή με τον ναό μόνο μέσω παραθύρων, έγιναν στα μέσα του 20ού αιώνα οι απαραίτητες τροποποιήσεις. Στα νότια του καθολικού οι χωριανοί κατασκεύασαν διώροφο ξυλόστεγο κελί – αρχονταρίκι και στα ανατολικά του ένα «πολύγωνο» καμπαναριό με λειτουργία καθιστικού, στο οποίο τοποθέτησαν περιμετρικά ξύλινα καθίσματα. Το 2002, μετά από πρωτοβουλία ενοριτών και με συλλογική δράση,

έγιναν πολλές εργασίες αποκατάστασης όλων των οικοδομημάτων, αλλάζοντας αισθητά την όψη της Μονής.

Το προηγούμενο κτιριακό συγκρότημα του μοναστηριού προφανώς καταστράφηκε, όπως και πολλές άλλες εκκλησιές της Αργιθέας, από τα βάρβαρα στίφη του Μουσταή πασά της Σκόνδρας, το 1823. Στο Λεοντίτο, στις 26 του Ιούλη, πρόβαλε αντίσταση στη μεγάλη στρατιά ο Γεώργιος Καραϊσκάκης με το ασκέρι του, με σκοπό να κερδίσει χρόνο, ώστε να προλάβει ο πληθυσμός της περιοχής να αποσυρθεί στα Παλούκια.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ- ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Φυσικές ομορφιές

Πολλά είναι τα αξιοθέατα που μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης του Δήμου Αργιθέας.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Α. Ο Πλάτανος του Λεοντίτου

Στο κέντρο της πλατείας του χωριού Λεοντίτου δεσπόζει ως επικυρίαρχος του χώρου ένας τεράστιος πλάτανος ύψους 33μ., στηθιαίας διαμέτρου 3,0μ., μέσης διαμέτρου κόμης 35μ. και προβολή (σκίασης) κόμης περίπου ένα (1) στρέμμα. Περιβάλλεται από πετρόκτιστη «Λότζια» και ενώ ο κύριος κεντρικός κορμός του δεν εμφανίζει σημαντικά προβλήματα υγείας και σταθερότητας λόγω της κατακόρυφης θέσης του, του χαμηλού κέντρου βάρους, του χαμηλού συντελεστή λυγρότητας ($h/d = 33/3 = 11$) και της έλλειψης κοιλιοτήτων δεν συμβαίνει το ίδιο με τους πολύ μεγάλους μήκους κλάδους του.

Ο πλάτανος Λεοντίτου (*Platanus orientalis*) είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον από επιστημονική άποψη δένδρο. Ίσως είναι ένα από τα καλύτερα διατηρούμενα δένδρα της χώρας μας με τόσο μεγάλη ηλικία και απουσία κοιλωμάτων στον κεντρικό κορμό. Εντυπωσιακό είναι και το μεγάλο ύψος του καθώς και το πλάτος της κόμης του 30-40 μ. με κοντά ένα στρέμμα εμβαδόν σκίασης. Κατά συνέπεια έχει ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική, ιστορική και πολιτισμική αξίας και μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό πόρο.

Το υπερθαλάσσιο υψόμετρο της θέσης του είναι 953 m και οι γεωγραφικές συντεταγμένες αυτής είναι 39°26'50'' N και 21°53'40'' E.

Μελέτη του εργαστηρίου Δασοκομίας του τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης μετά από σχετικές μετρήσεις στον συγκεκριμένο πλάτανο για την αξιολόγησή του και την ανάδειξή του, κατέγραψε τα εξής αδιαμφισβήτητα επιστημονικά στοιχεία:

Αποτελέσματα μετρήσεων – Εκτιμήσεων.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι τα εξής:

Ύψος, $H = 33\mu.$

Στηθιαία διάμετρος, $DBH = 3,0\mu.$ Ύψος έναρξης κόμης, $H_k = 3,0\mu.$

Μέσο πλάτος κόμης, $D_k = 35,0\mu.$ ($D_{min} = 30\mu., D_{max} = 40\mu.$).

Ζωτικότητα = 20 (καλή).

Τάση εξέλιξης = 2 (παραμένουσα).

Συντελεστής λυγερότητας, $H/D = 33/3 = 11$.

Σταθερότητα κορμού ως συνδυασμός κατακόρυφης θέσης, ύψους έναρξης κόμης, συντελεστή λυγερότητας, έλλειψης κοιλωμάτων: Άριστη.

Προσδιορισμός της ηλικίας ΤΟΥ = 964 έτη.

Με την υπ. αριθμ. 13/2018 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αργιθέας ο πλάτανος του Λεοντίου χαρακτηρίστηκε ως «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».

Β. Η γέφυρα Τριζόλου

Στο βάθος του ποταμού που κατευθύνεται για τον Αχελώο βρίσκεται η γέφυρα Τριζόλου, το μεγαλύτερο μονότοξο γεφύρι της Θεσσαλίας. Η γέφυρα είναι ορατή από το δρόμο προς την Άρτα (3 χλμ. περίπου μετά την Αγορασιά). Η πανοραμική όψη της είναι εντυπωσιακή.

Γ. Η Λίμνη Στεφανιάδας

Αξίζει κανείς να επισκευθεί τη λίμνη Στεφανιάδας η οποία σχηματίστηκε από κατολισθήσεις του εδάφους το 1963-64 και έχει επιφάνεια μόλις 175 στρεμμάτων.

Φυσιολατρικές Διαδρομές

Για την ανακάλυψη της Αργιθέας δύο είναι οι διαδρομές που μπορούν να ακολουθηθούν. Κοινή η αφετηρία, κοινός και ο προορισμός, διαφορετικές όμως οι πορείες. Ειδυλλιακό το τοπίο, και υποβλητικό το κάλλος.

Από το Μουζάκι δυτικά προς Αργιθέα, Πετρωτό, Συκιά με προορισμό το Μάραθο. Στο Μάραθο οδηγεί και η ανατολική διαδρομή, αφού περνά από Βλάσι, Πετρίλο, Στεφανιάδα.

Η πρώτη διαδρομή και η γνωριμία της δυτικής Αργιθέας αρχίζει με πρώτο σταθμό την Δρακότρυπα, η οποία είναι βυθισμένη στο πράσινο και στα άφθονα νερά της περιοχής. Εδώ σε υψόμετρο 800 μ. βρίσκεται ένα από τα σημαντικότερα μνημεία των Αγράφων, η Ι. Μ. Αγίας Τριάδας. Στη Δρακότρυπα γεννήθηκε ο όσιος Διονύσιος ο εν Ολύμπω. Εδώ είχε αναπτυχθεί βιοτεχνία σπαθιών στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Από τις σημαντικότερες κοινότητες της περιοχής, η Οξιά (υψόμετρο 900 μ. με την παλαιότερη διοικητική διαίρεση ανήκε στο Δήμο Γόμφων) προσφέρει στον επισκέπτη μοναδικές ευκαιρίες να γνωρίσει τις ιδιαιτερότητες του αργιθεάτικου τοπίου, να νιώσει έντονες συγκινήσεις με την τραχύτητα και την επιβλητικότητα των κορυφών που τη περιβάλλουν. Δέος προκαλούν θέσεις όπως η Σκαφίδα, το Κόκκινο Στεφάνι και το Σήμαντρο με τα γυμνά κοφτερά βράχια που ορθώνονται στον ουρανό.

Τα δάση της οξιάς είναι ιδανικά για περιπάτους και οι κορυφές της Καράβας (2.184 μ.), Μάλιας (1.970 μ.) αποτελούν μοναδική ευκαιρία για τους λάτρεις της ορειβασίας. Η Αργιθέα (παλαιότερη ονομασία Κνίσοβο) βρίσκεται σε απόσταση εξήντα χιλιομέτρων από την Καρδίτσα. Χτισμένη σε κοίλωμα και μέσα σε έλατα με τα πετρόχτιστα σπίτια της, διατηρώντας έως σήμερα το παραδοσιακό χρώμα, υπήρξε η πρωτεύουσα του Αθαμανίας. Κοντά στην Αργιθέα, στα δυτικά, το πέρασμα του χρόνου έφερε στο φως αρχαίο νεκροταφείο (του 4^{ου} αιώνα π.χ.), με τάφους κιβωτιόσχημους, αγγεία και κοσμήματα. Ικανοποιητική η βατότητα του δρόμου που οδηγεί προς τα βορειοδυτικά της Αργιθέας στο παραδοσιακό χωριό Θερινό με θαυμάσια θέα προς τα γύρω βουνά. Το Μεσοβούνι απλώνεται στις πλευρές του βουνού Καράβα (ψηλότερη κορφή 2.184 μ.). Η παράδοση θέλει την ονομασία Καράβα να χάνεται σε εποχές μακρινές, όταν η Θεσσαλική πεδιάδα ήταν ακόμα θάλασσα και εκεί έδεναν τα καράβια. Παρά τον χωματόδρομο δεν υπάρχουν σημαντικά προβλήματα βατότητας στο δρόμο προς Ανθηρό, που βρίσκεται σε υψόμετρο 800 μ. και είναι ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Αργιθέας. Σπουδαία τα μοναστήρια του χωριού με τοιχογραφίες του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα και ξακουστή η γέφυρά του, η γέφυρα Κοράκου, απομεινάρι μιας περίφημης γέφυρας που ένωνε τη Θεσσαλία και την Ήπειρο. Το γεφύρι κτίστηκε στις αρχές του 16^{ου} αιώνα από τον Άγιο Βησσαρίων. Πλούσια και η προφορική παράδοση που συνδέεται με το όνομα της γέφυρας. Στο Ανθηρό υπάρχει όμως ακόμα ένα πετρόχτιστο γεφύρι του 4^{ου} αιώνα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το Μουσείο Ανθηρού όπου βρίσκονται εξαιρετικά εκκλησιαστικά κειμήλια. Από το Ανθηρό μπορείτε να μετακινηθείτε άλλοτε με περισσότερη και άλλοτε με λιγότερη άνεση και ευκολία και να γνωρίσετε όλη την περιοχή, η οποία παρουσιάζει και αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Στο Πετρωτό, αξίζει να δείτε την καμάρα και το φημισμένο γεφύρι του. Από το Πετρωτό, διασχίζοντας πέντε γαλαρίες, προχωρήστε προς Συκιά όπου εκτελούνται τα έργα εκτροπής του Αχελώου. Από την περιοχή Συκιάς και ακολουθώντας το ρεύμα του Αχελώου τα νερά του ποταμού είναι κατάλληλα για καγιάκ. Νότια κατά μήκος του Αχελώου η διαδρομή φτάνει μέχρι το Μάραθο. Από το Μάραθο μπορείτε να γίνει επιστροφή στο Μουζάκι διαμέσου της Ανατολικής Αργιθέας, ή συνεχίζοντας η διαδρομή καταλήγει ακόμα νοτιότερα προς Βραγκιανά και Καταφύλλι.

Η δεύτερη διαδρομή, από το Μουζάκι προς την ανατολική Αργιθέα περνά από το Βλάσι, ξεχωριστό γραφικό χωριό, που βρίσκεται αμέσως μετά τον αυχένα της Οξιάς και αξιόλογη παρουσιάζεται εδώ η Ι. Μονή Γεννήσεως της Θεοτόκου. Στο Πετρίλο, κτισμένο σ' ελατόδασος και με άφθονα νερά, οδηγεί μια σύντομη παράκαμψη. Από εδώ περνάει το διεθνές μονοπάτι E4 (για ορειβάτες και πεζοπόρους) που στοχο έχει να ενώσει τη Στερεά

Ελλάδα με τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία. Ιδιαίτερα τα υπάρχοντα δείγματα της τοπικής αρχιτεκτονικής και αξιοπρόσεχτες οι εκκλησίες και τα μοναστήρια του Πετρίλου.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας το χωριό παρέμεινε αδούλωτο, γνώρισε μεγάλη ακμή και είχε πάνω από τριάντα εκκλησιές από τις οποίες σήμερα σώζονται δώδεκα. Το 1944 εδώ μεταφέρθηκε η έδρα της Κυβέρνησης της Ελεύθερης Ελλάδας με τον Αλέξανδρο Σβώλο. Από το Πετρίλο η διαδρομή προχωρά προς Δροσάτο όπου υπάρχει όμορφη τοξωτή γέφυρα και συνεχίζει προς το Φουντωτό και το Λεοντίτο. Το Πετροχώρι έχει αξιόλογες εκκλησίες. Συνεχίζοντας προς Κουμπουριανά, κτηνοτροφικό χωριό και τόπος προσκυνήματος του σημαντικότερου ιερού μνημείου της Αργιθέας: της Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου ή Ι.Μ. Σπηλιάς. Σε υψόμετρο 800 μ., μοιάζει να 'χει κρεμαστεί σε απότομο βράχο. Σημαντικό σημείο αναφοράς του αγώνα του 1821 και εδώ στα 1867 είχε την έδρα της η Επαναστατική Κυβέρνηση. Δύο οι ναοί της, ο μικρός του 16^{ου} αιώνα με τοιχογραφίες του 17^{ου} αιώνα, ενώ το καθολικό κτίστηκε στα μέσα του 18^{ου} αιώνα.

Πολύ κοντά και η Στεφανιάδα με το μνημείο της Μονής Κωστή. Από τη Στεφανιάδα η διαδρομή φτάνει στο Μάραθο, σημείο συνάντησης των δύο διαδρομών της δυτικής και ανατολικής Αργιθέας.

Συνεχίζοντας από το Μάραθο με κατεύθυνση προς τα νότια μέρη η διαδρομή καταλήγει σε γραφικά χωριά όπως Βραγκιανά, Καταφύλλι, Αργύρι. Από το Καταφύλλι και το Αργύρι υπάρχει πρόσβαση τόσο για την Άρτα όσο και για το Αγρίνιο. Μέσα σε δάση από βελανιδιές, πλατάνια και πουρνάρια βρίσκονται τα Βραγκιανά, κεφαλοχώρι της Αργιθέας που απλώνεται στις υπώρειες του βουνού Μιρμιτζάλα (1.543 μ. υψόμετρο). Χτισμένη τον 17^ο αιώνα η Ι. Μονή Μεταμόρφωσης αποτελεί εκκλησιαστικό μνημείο.. Στα δυτικά των Βραγκιανών, τα Νεοχώρια όπου υπάρχει η διάβαση του Αχελώου με χειροκίνητο τελεφερίκ (περαταριά) καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Από την άλλη πλευρά του βουνού Μιρμιτζάλα, το Καταφύλλι μέσα σε εξίσου γραφικό τοπίο. Μέχρι τις αρχές του αιώνα έφερε το όνομα Σελιπιανά, από το όνομα του βασιλιά Σέλιπου (σύμφωνα με το δικτυακό τόπο που υπήρξε βασιλιάς της Αθαμανίας, το πότε όμως είναι μάλλον άγνωστο. Αξιοσημείωτες και οι εκκλησιές του Καταφυλλίου: της Αγίας Κυριακής και της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος έχει ξυλόγλυπτο χρυσοβαμμένο τέμπλο και εξαιρετική ακουστική καθώς για την καλύτερη αντήχηση είχαν εντοιχίσει στους θόλους χάλκινα δοχεία. Στη θέση Μπράβα υπάρχει η περαταριά για τη διάβαση του Αχελώου.

Στο Καταφύλλι υπάρχουν και οι θειούχες ιαματικές πηγές. Η γέφυρα του χωριού με πέντε καμάρες, κτίστηκε το 1900 με σύγχρονες προδιαγραφές. Οι δύο νερόμυλοι που

διασώζονται στο Αργύρι διατηρούν τη γραφικότητά τους, όπως και η εκκλησία του Προφήτη Ηλία κτισμένη κατά το μεγαλύτερο μέρος της σε σπηλιά. Από το Αργύρι η συνέχεια της διαδρομής, αφήνει το νομό Καρδίτσας προχωρώντας προς την Κέδρα και το Ραυτόπουλο που ανήκουν στο νομό Ευρυτανίας.

Ο Αχελώος ποταμός

Ο ποταμός Αχελώος πηγάζει από το όρος Λάκμος και εκβάλλει στο Ιόνιο. Είναι ο δεύτερος σε μήκος (220 χλμ.) ποταμός της Ελλάδος. Ονομάζεται και Ασπροπόταμος από τη λευκή λάσπη που μεταφέρει. Στον Αχελώο και στον Εύηνο ποταμό οφείλεται η δημιουργία των λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου και Αιτωλικού, οι οποίες αποτελούν ένα μοναδικό οικοσύστημα, σημαντικής οικολογικής αξίας.

Στην αρχαιότητα ο Αχελώος με τα ορμητικά νερά του τρόμαζε τους κατοίκους που τον λάτρευαν σαν θεό για να τον εξευμενίσουν. Ο Αχελώος μάλιστα ήταν ο σπουδαιότερος ποτάμιος Θεός, γιός του Ωκεανού και της Τιθύος ενώ κόρες του ήταν οι Σειρήνες και οι Νύμφες.

Σύμφωνα με την μυθολογία, ο Αχελώος ερωτεύτηκε τη Δηιάνειρα, κόρη του Οινέα και προσπάθησε να την κάνει δική του όταν αυτή περνούσε με το άρμα της τις όχθες του.

Ο Ηρακλής σπεύδει για να τη βοηθήσει και στην πάλη που ακολούθησε έσπασε το κέρατο του Αχελώου που είχε τη μορφή ταύρου (ο Αχελώος είχε τρεις μορφές, ταύρος, φίδι, άνθρωπος με κεφάλι ταύρου). Ο Ηρακλής για να του το επιστρέψει έλαβε ως αντάλλαγμα το Κέρας της Αίγας Αμάλθειας που είναι το σύμβολο της αφθονίας.

Αρχιτεκτονική

Όπως αναφέρθηκε, στον Δήμο Αργιθέας, τα βυζαντινά χρόνια επηρέασαν στην ανέγερση πολυάριθμων εκκλησιών και λιθόχτιστων ναών, αντιπροσωπευτικά της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Τα καθολικά αυτών, ανήκουν στον αγιορείτικο ή αθωνίτικο τύπο, στον τύπο Πίνδου ή τύπο Καραϊσκάκη. Πρόκειται για τύπους των παλαιών χρόνων που επιβιώνουν κυρίως στα καθολικά των μοναστηρίων. Ο τύπος Πίνδου επικρατεί στα πιο πολλά καθολικά της Αργιθέας και των Αγράφων ενώ συγκεκριμένα συναντάται στην Ιερά Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου στο Βλάσι, στη Μονή Προφήτη Ηλία στο Πετροχώρι και με μικρές διαφοροποιήσεις στην Ιερά Μονή Κωστη στα όρια Κουμπουριανών - Στεφανιάδας.

Αρκετές είναι όμως οι εκκλησίες με νεότερες τάσεις και χαρακτηριστικότερο τύπο τη μεγάλη τρίκλιτη βασιλική.

Όσον αφορά στην αρχιτεκτονική των κατοικιών, επικρατούν κυρίως τα παραδοσιακά στοιχεία. Γίνεται χρήση της πέτρας και του ξύλου, καθώς υπάρχουν σε αφθονία στην περιοχή. Τα περισσότερα από τα σπίτια, είναι τοποθετημένα εγκάρσια στο έδαφος, με χοντρούς εξωτερικούς τοίχους για καλύτερη μόνωση από το κρύο και περιμετρική προεξοχή στη στέγη για καλύτερη προστασία από τις διάφορες καιρικές συνθήκες. Επίσης, στις περισσότερες κατοικίες παρατηρεί κανείς έντονη δενδροφύτευση στις αυλές. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν μερικές πολυτελείς κατοικίες και ιστορικής σημασίας κτίσματα, που διασώζονται έως σήμερα. Αυτά είναι:

- Η οικία Μπολγούρα στο Λεοντίτο που θεωρείται διατηρητέο κτίριο, βασισμένο στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική και χρήσιμο για τη μελέτη της πολεοδομικής και μορφολογικής εξέλιξης των κτιρίων της περιοχής του 20^{ου} αιώνα.
- Το κτίριο ιδιοκτησίας κληρονόμων Λουκά Ποζιού και αυτό των Φώτη Κωνσταντέλλου στην Τ.Κ. Κουμπουριανών, τα οποία θεωρούνται διατηρητέα μνημεία.
- Το παλιό δημοτικό σχολείο στο Πετρίλο, το οποίο χαρακτηρίστηκε επίσης διατηρητέο κτίριο.

Τέλος, σημαντικό στοιχείο αρχιτεκτονικής αποτελούν οι νερόμυλοι στην περιοχή Φούρνος, ο νερόμυλος Παληαντώνη και ο νερόμυλος στον πρώην συνοικισμό Μαργαρέικα του Πετρίλου, κάποιοι από τους οποίους διασώζονται και χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η δημογραφική ανάλυση του πληθυσμού του Δήμου Αργιθέας, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις δυνατές διαθέσιμες στατιστικές πληροφορίες, αποτελεί σημαντική παράμετρο για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Η μελέτη των πληθυσμιακών δεδομένων εξετάζοντας το μέγεθος, τη σύνθεση και την εξέλιξη του πληθυσμού του Δήμου δημιουργεί τη βάση για τον σχεδιασμό βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δράσεων με στόχο την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού (ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του Δήμου, παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, εκπαίδευση, προγράμματα αντιμετώπισης ανεργίας, προγράμματα δημόσιας υγείας, κ.λπ.) και την ευημερία της κοινωνίας.

Εξέλιξη Πληθυσμού: Στοιχεία Δημοτολογίου – Στοιχεία Απογραφών

Διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως την τελευταία απογραφή

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΑΝΘΡΩΠΟ	594	740	864	967	303 *	128 2	118 3	117 5	115 9	784	753	988	462
ΑΡΓΙΘΕΑ	196	333	310	345	325	447	386	333	287	151	206	256	209
ΑΡΓΥΡΙ	204	250	319	329	313	367	336	359	322	261	224	344	227
ΒΛΑΣΙ	221	229	257	266	282	479	320	297	206	148	168	214	98
ΒΡΑΓΚΙΑΝ Α	915	942	885	586	104 9	106 8	109 3	125 4	104 8	697	521	748	502
ΔΡΟΣΑΤΟ	54	89	121	141	152	198	142	118	69	13	46	106	42
ΕΛΛΗΝΙΚΑ	430	201	235	281	180	-	430	287	251	121	109	305	142
ΘΕΡΙΝΟ	112	201	169	247	212	248	250	239	210	145	69	185	79

[illegible]

ΩΝ													
ΣΠΗΛΙΑΣ	24	8											
ΜΕΖΗΛΟΥ	5	14											
ΣΥΝΟΛ	535	655	737	745	704	100	859	847	657	388	376	608	345
Ο	8	7	0	6	1	29	6	4	0	7	1	4	0
													-
													6.707

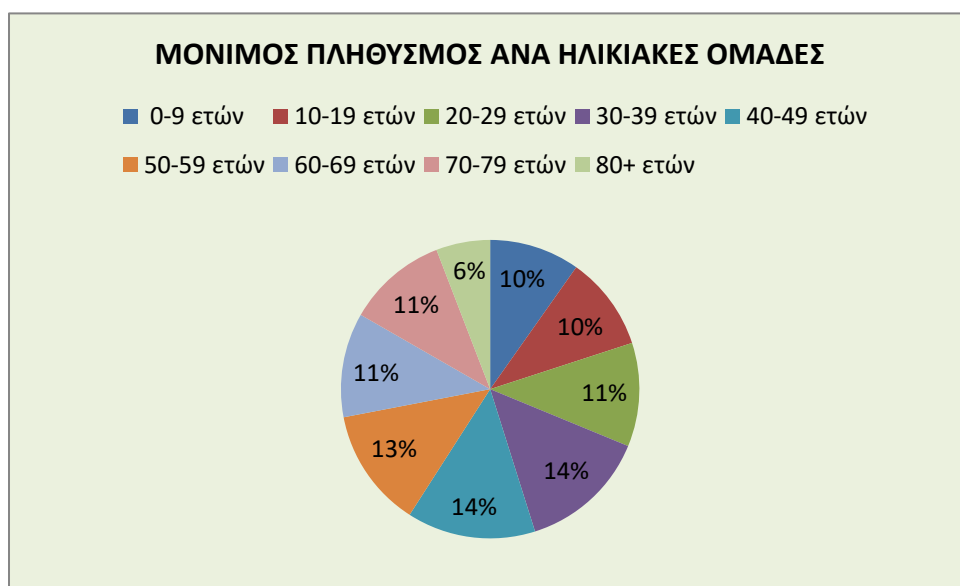
Η εξέλιξη των δημογραφικών στοιχείων του Δήμου Αργιθέας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο από πλευράς μεταβολής του αριθμού των εγγεγραμμένων στο δημοτολόγιο και των απογραφέντων από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), όσο και από πλευράς μεγέθους και σύνθεσης του πληθυσμού.

Σύνθεση Πληθυσμού

Ο ακόλουθος πίνακας και το γράφημα, που διαμορφώθηκαν από τα στοιχεία των απογραφών της ΕΛ.ΣΤΑΤ, κατά το έτος 2011, είναι αποκαλυπτικά για την ηλικιακή σύνθεση του μόνιμου πληθυσμού της περιοχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ		
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	Ν	ΣΥΝΘΕΣΗ % ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ
0-9 ετών	71.731	9,79%
10-19 ετών	74.730	10,20%
20-29 ετών	82.355	11,24%
30-39 ετών	101.907	13,91%
40-49 ετών	102.144	13,94%
50-59 ετών	94.582	12,91%
60-69 ετών	82.908	11,31%
70-79 ετών	79.513	10,85%
80+ ετών	42.892	5,85%
Σύνολο	732.762	100,00%

Πηγή: Απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2011

Γράφημα: Σύνθεση μόνιμου πληθυσμού Δήμου Αργιθέας κατά ομάδες ηλικιών (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Εξετάζοντας τη σύνθεση του πληθυσμού κατά φύλο, διαπιστώνουμε καταρχήν ότι στο σύνολο του μόνιμου πληθυσμού σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 , οι μεν άρρενες αντιστοιχούν στο 49,43% (362.194 άτομα), οι δε θήλεις στο 50,57% του πληθυσμού (370.568).

Ο ακόλουθος πίνακας και το γράφημα εμφανίζει τη σύνθεση του μόνιμου πληθυσμού κατά φύλο το 2011.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ		
ΦΥΛΟ	N	ΣΥΝΘΕΣΗ %
Άρρενες	362.194	49,43%
Θήλεις	370.568	50,57%
Σύνολο	732.762	100,00%

Πηγή: Απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2011

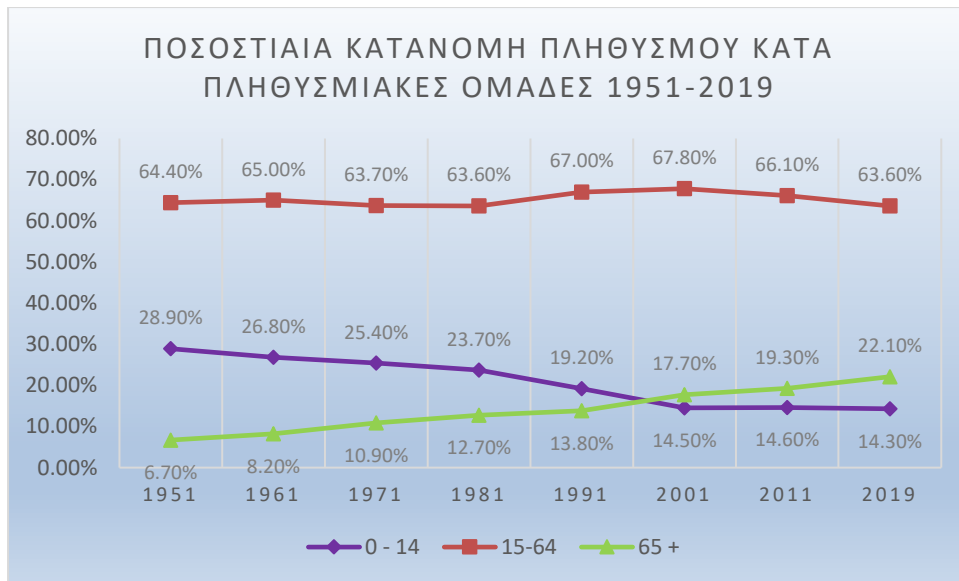
Σύνθεση μόνιμου πληθυσμού κατά φύλο

Γράφημα: Σύνθεση μόνιμου πληθυσμού Δήμου Αργιθέας κατά φύλο (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Δημογραφική Γήρανση

Η κατανομή του πληθυσμού έχει τροποποιηθεί καθοριστικά από το 1971. Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από δημογραφική γήρανση, η οποία έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οργάνωση υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, προστασίας και γενικότερα κάλυψης των αναγκών της κοινωνίας. Η τάση μείωσης της γεννητικότητας πρωτίστως και η βελτίωση της θνησιμότητας δευτερευόντως συντέιναν στην αλλοίωση της σύνθεσης του πληθυσμού κατά ηλικία, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη συνεχή μείωση του παιδικού πληθυσμού (0-14 ετών) και την ταυτόχρονη αύξηση του γεροντικού πληθυσμού (65 ετών και άνω), ενώ ο παραγωγικός πληθυσμός (15-64 ετών) παρέμεινε σχετικά αμετάβλητος. Πράγματι, ο παιδικός πληθυσμός από 28,90% το 1951 ελαττώθηκε σε 14,30% το 2019 και ο γεροντικός πληθυσμός από 6,70% το 1951 ανήλθε σε 22,10% το 2019 παρουσιάζοντας έντονα στοιχεία διαδικασίας δημογραφικής γήρανσης.

Γράφημα: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας κατά ηλικιακές ομάδες για την περίοδο 1951-2019 (ΕΛΣΤΑΤ 2019)

Το φαινόμενο της δημογραφικής γήρανσης αποτυπώνεται πιο γλαφυρά στην αύξηση του λόγου υπερήλικες/παιδικός πληθυσμός, ο οποίος από 23,18% το 1951 ανήλθε σε 154,55% το 2019. Οι τάσεις αυτές επιβεβαιώνουν το συμπέρασμα ότι η ανανέωση των γενεών στη χώρα μας δεν εξασφαλίζεται πλέον.

Δείκτες Δημογραφικής Ανάλυσης της Γήρανσης

Για τη μελέτη της γήρανσης του πληθυσμού και τον υπολογισμό των κοινωνικών βαρών χρησιμοποιούνται διάφοροι δείκτες. Οι δείκτες αυτοί υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη:

- α) τον παιδικό ή νεανικό πληθυσμό 0-14 (ή 0-19) που επηρεάζει τις ανάγκες για προγεννητική και παιδική φροντίδα καθώς και για την παιδεία,
- β) τον ώριμο ή παραγωγικό πληθυσμό 15-64 ετών (ή 15-59, 20-59, 19-64 ετών), από την παραγωγή του οποίου εξαρτάται η κατανάλωση των εργαζομένων ή μη, που πληρώνει φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και
- γ) το γεροντικό πληθυσμό 65 και άνω (ή 60 ετών και άνω), ο οποίος επηρεάζει τις δαπάνες για συντάξεις και υγειονομική περίθαλψη των ηλικιωμένων.

Ο συνολικός δείκτης εξάρτησης (Age Dependency Ratio, ADR) και ο δείκτης γήρανσης (Ageing Index, AI) αποτελούν δείκτες δημογραφικής ανάλυσης της γήρανσης ενός πληθυσμού.

Για την ποσοτική διερεύνηση της σχέσης μεταξύ ανθρώπινου δυναμικού παραγωγικής και μη παραγωγικής ηλικίας, υπολογίζεται ο συνολικός δείκτης εξάρτησης ως ο λόγος του αθροίσματος του παιδικού (Ρ0-14) και γεροντικού (Ρ65+) πληθυσμού προς τον παραγωγικό πληθυσμό (Ρ15-64) επί 100 :

$$\text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ} = [(Ρ0-14 + Ρ65+) / (Ρ15-64)] \times 100$$

Για να υπολογίσουμε την ταχύτητα με την οποία ο πληθυσμός γερνάει, υπολογίζεται ο δείκτης γήρανσης ως ο λόγος του γεροντικού (Ρ65+) πληθυσμού προς τον παιδικό (Ρ0-14) επί 100:

$$\text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ} = (Ρ65+ / Ρ0-14) \times 100$$

Ο δείκτης γήρανσης δείχνει την αναλογία των ηλικιωμένων ως προς 100 άτομα ηλικίας 0-14 ετών. Η ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού, σε συνδυασμό με τους σχετικούς δημογραφικούς δείκτες, δίνουν τις μετρήσεις χαρακτηρισμού ενός πληθυσμού ως «νέου» ή ως «ώριμου» ή ως «γερασμένου».

Ένας πληθυσμός χαρακτηρίζεται **νέος**, όταν η αναλογία του παιδικού πληθυσμού ανέρχεται γύρω στο 40% επί του συνολικού και ο δείκτης γήρανσης δεν υπερβαίνει το 30%.

Όριμος χαρακτηρίζεται ο πληθυσμός, όταν το ποσοστό των ατόμων παραγωγικής ηλικίας υπερβαίνει το 60%, ο δείκτης γήρανσης δεν ξεπερνά το 30% και ο δείκτης ολικής εξάρτησης κυμαίνεται μεταξύ 50% και 65%.

Ένας πληθυσμός χαρακτηρίζεται **γηράσκων**, όταν έχει αρχίσει να αυξάνεται το ποσοστό των ηλικιωμένων χωρίς ταυτόχρονα να έχει προσεγγίσει ακόμα το 10%, οπότε ενδέχεται να διατρέχει ο πληθυσμός αυτός το στάδιο της ωριμότητας, εάν το ποσοστό του παιδικού πληθυσμού είναι κάτω του 30% επί του συνολικού.

Ένας πληθυσμός χαρακτηρίζεται **γηρασμένος**, όταν η αναλογία των ηλικιωμένων στον πληθυσμό αυτό υπερβαίνει το επίπεδο του 10% και ο δείκτης γήρανσης είναι πάνω από 30%.

Τέλος, **εν ανανεώσει** χαρακτηρίζεται ο πληθυσμός, όταν το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού ξεπερνά το 10%, ο δείκτης γήρανσης αρχίζει να μειώνεται, με ταυτόχρονη αύξηση του ποσοστού του παιδικού πληθυσμού.

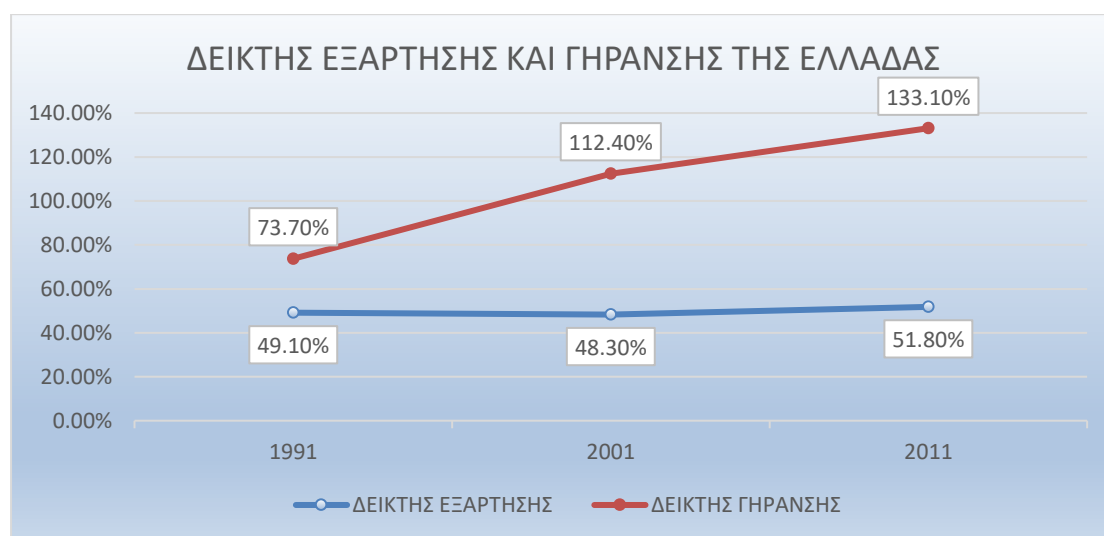
Γενικότερα, λαμβάνοντας υπόψη μόνο το ποσοστό των ηλικιωμένων στο συνολικό πληθυσμό μπορούμε να δεχθούμε ότι: ένας πληθυσμός χαρακτηρίζεται γηρασμένος όταν η αναλογία των ηλικιωμένων στον πληθυσμό αυτό ξεπερνά το επίπεδο του 10%. Εάν δεν έχει φτάσει στο επίπεδο αυτό, τότε ο πληθυσμός χαρακτηρίζεται ώριμος (6-10%) ή νεανικός

(<6%). Το φαινόμενο της γήρανσης έχει πολλαπλές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες στη διαβίωση του πληθυσμού.

Για το σύνολο της χώρας μας, η τιμή του δείκτη γήρανσης ακολουθεί σταθερά αυξητική τάση με αποτέλεσμα από 74 ηλικιωμένους ανά 100 παιδιά το 1991, φτάνει στους 133 ηλικιωμένους ανά 100 παιδιά το 2011, ενώ όσον αφορά στον δείκτη εξάρτησης, παρουσιάζεται μία ανησυχητική τάση: η επιβάρυνση των ενεργών ατόμων με μη ενεργά αυξάνεται συνεχώς έναντι των υπερηλίκων και αμβλύνεται αισθητά έναντι του παιδικού πληθυσμού, αντικατοπτρίζοντας τη βαθμιαία γήρανση και την υπογεννητικότητα αντίστοιχα, όπως φαίνεται στο διάγραμμα και το γράφημα που ακολουθεί.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
1991	49,10%	73,70%
2001	48,30%	112,40%
2011	51,80%	133,10%

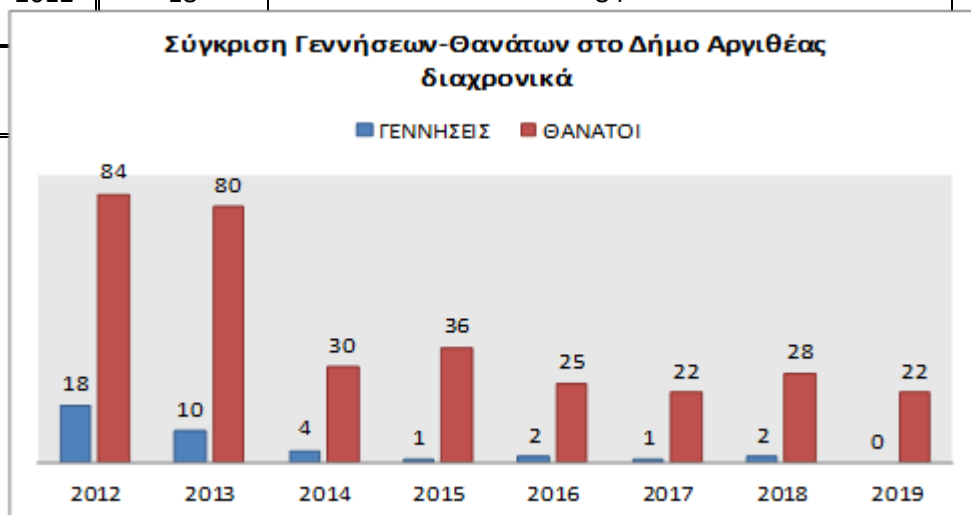
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα: Δείκτης εξάρτησης και γήρανσης της Ελλάδας με βάση τα απογραφικά δεδομένα των ετών 1991, 2001, 2011 (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ		
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ - ΘΑΝΑΤΩΝ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ		
ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ
2012	18	84

Ειδικότερα
, για τον
Δήμο
Αργιθέας η
εικόνα

εμφανίζεται διαφορετική από την υπόλοιπη Ελλάδα. Από τα διαθέσιμα στοιχεία εάν συγκρίνουμε τα στοιχεία γεννήσεων σε σχέση με τους θανάτους στον Δήμο διαχρονικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει τάση ανανέωσης του πληθυσμού. Νεότερες στατιστικές αναλύσεις της ΕΛΣΤΑΤ παρουσιάζουν τα εξής ως προς τον πληθυσμό:

Γράφημα: Σύγκριση γεννήσεων – θανάτων στο Δήμο Αργιθέας διαχρονικά (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

2014	4	30
2015	1	36
2016	2	25
2017	1	22
2018	2	28
2019	-	22

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Δεδομένου ότι η Απογραφή Πληθυσμού 2011 από την ΕΛΣΤΑΤ εστίασε στην καταγραφή του μόνιμου πληθυσμού, σε αντίθεση με τις απογραφές των προηγούμενων ετών και λαμβάνοντας υπόψη ότι τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας από την ΕΛΣΤΑΤ αφορούν στις ομάδες ηλικιών 0-9, 10-19, 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, 70-79, 80 ετών και άνω, ο «δείκτης γήρανσης» και ο «δείκτης εξάρτησης» έχουν υπολογιστεί για τις εξής ηλικιακές ομάδες :

- α) παιδικός ή νεανικός πληθυσμός 0-19 ετών,
- β) ώριμος πληθυσμός ή παραγωγικός πληθυσμός 20-59 ετών και
- γ) γεροντικός πληθυσμός 60 ετών και άνω.

$$\Delta\text{ΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ} = (P60+ / P0-19) \times 100$$

$$\Delta\text{ΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ} = [(P0-19+ P60+) / (P20-59)]$$

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της δημοτικής επικράτειας του Δήμου Αργιθέας διαμορφώνονται με βάση τα δεδομένα που αφορούν στην οικογενειακή κατάσταση και στην κοινωνική διάρθρωση, στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης και στην απασχόληση.

Οικογενειακή Κατάσταση – Κοινωνική Διάρθρωση

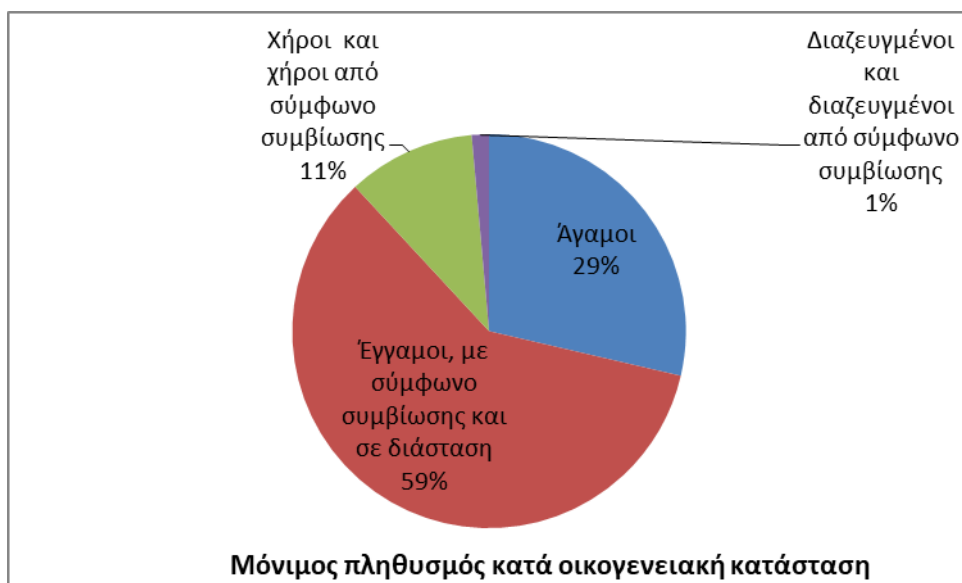
Η οικογενειακή κατάσταση του μόνιμου πληθυσμού κατά την απογραφή του 2011 αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα :

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	N	ΣΥΝΘΕΣΗ %
Άγαμοι	988	28,64%
Έγγαμοι, με σύμφωνο συμβίωσης και σε διάσταση	2.051	59,45%
Χήροι και χήροι από σύμφωνο συμβίωσης	362	10,49%
Διαζευγμένοι και διαζευγμένοι από σύμφωνο συμβίωσης	49	1,42%
Σύνολο	3.450	100,00%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Από το παρακάτω γράφημα, προκύπτει ότι :

- το 59,45% του μόνιμου πληθυσμού είναι κατά νόμο έγγαμοι, (έγγαμοι, με σύμφωνο συμβίωσης, σε διάσταση),
- το 28,64 % του μόνιμου πληθυσμού είναι άγαμοι,
- το 10,49% του μόνιμου πληθυσμού είναι χήροι και
- το 1,42% είναι διαζευγμένοι.

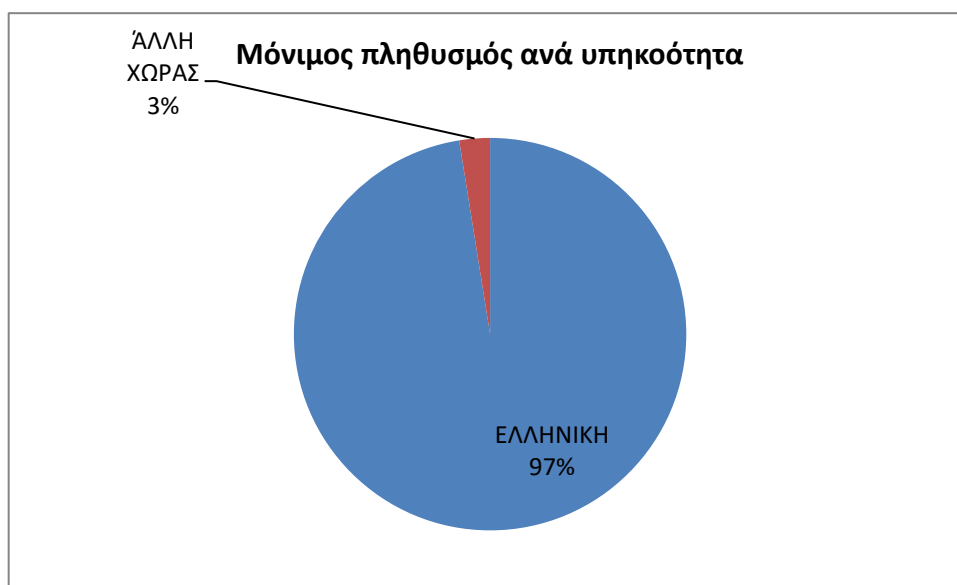

Γράφημα: Διάγραμμα οικογενειακής κατάστασης μόνιμου πληθυσμού Δήμου Αργιθέας (Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ		
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	Ν	ΣΥΝΘΕΣΗ %
Ελληνική	3.363	97,48%
Άλλης χώρας	87	2,52%
Σύνολο	3.450	100,00%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζεται συνοπτικά η σύνθεση του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου κατά υπηκοότητα. Από τα αποτελέσματα της απογραφής προκύπτει ότι 3.363 άτομα έχουν ελληνική υπηκοότητα (ποσοστό 97,48%) και 87 άτομα (ποσοστό 2,52%) έχουν υπηκοότητα άλλης χώρας.

Γράφημα: Μόνιμος πληθυσμός Δήμου Αργιθέας κατά υπηκοότητα (Ιδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Εκπαίδευση – Επαγγελματική Κατάρτιση

Στο δήμο Αργιθέας λειτουργούν στο Αργύρι και το Ανθηρό από ένα νηπιαγωγείο και ένα δημοτικό σχολείο, για τις ανάγκες των μικρών δημοτών.

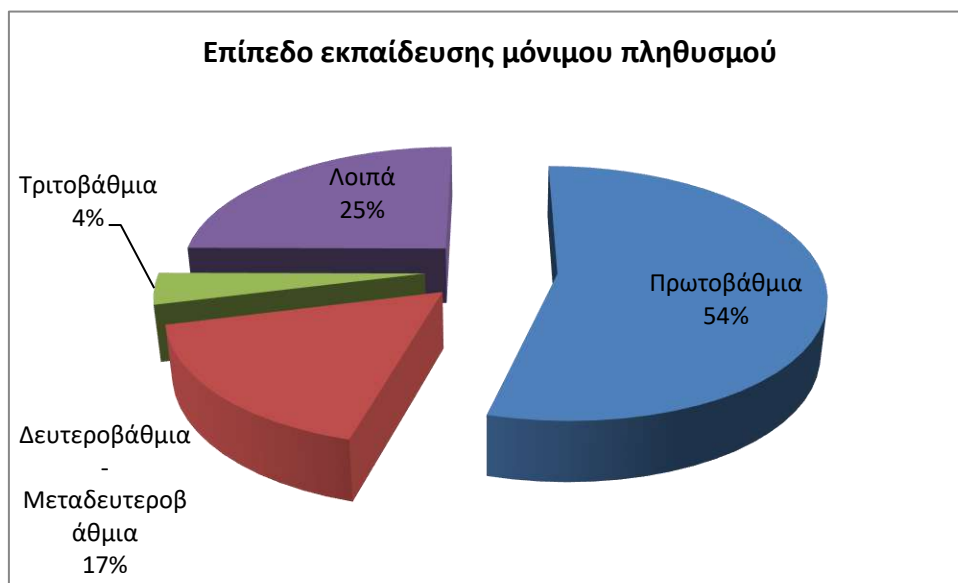
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέταση του επιπέδου εκπαίδευσης των κατοίκων του Δήμου Αργιθέας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ του 2011, ο παρακάτω πίνακας καταγράφει το ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης του μόνιμου πληθυσμού κατά το 2011. Σημειώνεται ότι στον πληθυσμό αυτό περιλαμβάνονται τα άτομα γεννηθέντα το 2004 και πριν.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	N	ΣΥΝΘΕΣΗ %
Πρωτοβάθμια	1.871	54,23%
Δευτεροβάθμια - Μεταδευτεροβάθμια	582	16,87%
Τριτοβάθμια	138	4%
Λοιπά	859	24,90%
Σύνολο	3.450	100,00%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Από το γράφημα που ακολουθεί προκύπτει ότι :

- το μεγαλύτερο ποσοστό του μόνιμου πληθυσμού, 54,23%, έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- ποσοστό 16,87% του μόνιμου πληθυσμού έχει ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση και
- το μόλις το 4,00% του μόνιμου πληθυσμού έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση
- ενώ το αξιοπρόσεκτο ποσοστό του 25,00% εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά είτε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση είτε ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή είτε δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση κι ένα μέρος αυτού του ποσοστού κατατάσσεται στους γεννηθέντες μετά την 01/01/2005.

Γράφημα: Επίπεδο εκπαίδευσης μόνιμου πληθυσμού Δήμου Αργιθέας (Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Απασχόληση – Οικονομική Δραστηριότητα

Κατά την απογραφή έτους 2011, από το σύνολο του μόνιμου πληθυσμού, 3.450 άτομα δήλωσαν «απασχολούμενοι», συνολικά 572 άτομα, εκ των οποίων οι 418 δήλωσαν ότι εργάζονται στο δήμο της μόνιμης κατοικίας τους και οι υπόλοιποι 154 σε άλλο δήμο ή σε χώρα εξωτερικού ή σε μη μόνιμο μέρος.

Σε σύνολο 3.450 ατόμων τα 230 άτομα δήλωσαν ότι «ζητούσαν εργασία», 267 άτομα δήλωσαν «μαθητές-σπουδαστές», 1.715 άτομα δήλωσαν «συνταξιούχοι» και στην κατηγορία «λοιπά» περιλαμβάνονται 666 άτομα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΣΧΟΛΙΑΣ		
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΣΧΟΛΙΑΣ	N	ΣΥΝΘΕΣΗ %
Απασχολούμενοι	572	16,58%
Ζητούν εργασία	230	6,67%
Μαθητές - Σπουδαστές	267	7,77%

Συνταξιούχοι	1.715	49,71%
Λοιπά	666	19,30%
Σύνολο	3.450	100,00%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα: Κατάσταση ασχολίας μόνιμου πληθυσμού Δήμου Αργιθέας (Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Από τα απογραφικά στοιχεία, προκύπτει ότι :

- ο Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου ανήλθε σε 802 άτομα (ποσοστό 23,25% του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού),
- από το σύνολο του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού, το 71,32% δήλωσε «απασχολούμενοι» και το 28,68% δήλωσε ότι «ζητούσαν εργασία».
- ο Οικονομικά μη Ενεργός Πληθυσμός του Δήμου ανήλθε σε 2.648 άτομα (ποσοστό 76,75% του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ - ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Οικονομικά ενεργοί – μη ενεργοί	N	ΣΥΝΘΕΣΗ %
---------------------------------	---	-----------

Οικονομικά ενεργοί	802	23,25%
Οικονομικά μη ενεργοί	2.648	76,75%
Σύνολο	3.450	100,00%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Αργιθέας (Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συμμετοχή των απασχολούμενων κάθε κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στο σύνολο των απασχολούμενων στην περιοχή, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011 :

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ	Α. ΓΕΩΡΓ ΙΑ, ΔΑΣΟ ΚΟΜΙ Α ΚΑΙ ΑΛΙΕΙ Α	ΣΤ. ΚΑΤΑ ΣΚΕΥΕ Σ	Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚ Ο ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙ Ο - ΕΠΙΣΚΕΥ Η ΜΗΧΑΝ ΟΚΙΝΗΤ ΩΝ ΟΧΗΜΑΤ ΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥ ΚΛΕΤΩΝ	Η. ΜΕΤΑ ΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘ ΗΚΕΥΣ Η	Θ. ΔΡΑΣΤΗ ΡΙΟΤΗΤΕ Σ ΥΠΗΡΕΣΙ ΩΝ ΠΑΡΟΧΗ Σ ΚΑΤΑΛΥ ΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙ ΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗ Σ	Ν. ΔΙΟΙΚΗΤ ΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗ ΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗ ΡΙΟΤΗΤΕ Σ	Ξ. ΔΗΜΟ ΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗ ΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝ Α - ΥΠΟΧΡ ΕΩΤΙΚ Η ΚΟΙΝΩ ΝΙΚΗ ΑΣΦΑ ΛΙΣΗ	Ο. ΕΚΠΑΙ ΔΕΥΣ Η	Π. ΔΡΑΣΤΗ ΡΙΟΤΗΤΕ Σ ΣΧΕΤΙΚΕ Σ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩ ΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝ ΙΚΗ ΜΕΡΙΜ ΝΑ	ΛΟΙ ΠΟΙ ΚΛ ΑΔ ΟΙ
572	206	80	20	20	61	8	37	12	20	108
100%	36,01 %	13,99 %	3,50%	3,50%	10,66%	1,40%	6,47%	2,10%	3,50%	18, 88 %

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Από την μελέτη των στοιχείων προκύπτει ότι τον κύριο τομέα απασχόλησης των κατοίκων της περιοχής μας αποτελεί ο πρωτογενής τομέας με ποσοστό 36,01%.

Γράφημα: Απασχολούμενοι στο Δήμο Αργιθέας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Ιδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Η Γλώσσα

Στην Αργιθέα η Ελληνική Γλώσσα, λόγω και του απρόσιτου, στους διάφορους κατά καιρούς επιδρομείς, ορεινού και δύσβατου εδάφους, παρέμεινε πάντοτε αμόλυντη και καθαρή. Ένα μικρό ποσοστό λέξεων, υπόλειμμα της τουρκοκρατίας, το δανείστηκε από τις γύρω, επί πέντε σχεδόν αιώνες, τουρκοκρατούμενες πεδινές περιοχές της Ηπείρου και της Θεσσαλίας.

Και μαζί με ελάχιστες σλάβικες, λατινικές, αλβανικές και άλλες ξενόφερτες λέξεις, αποτελούν την μόνη νοθεία που υπέστη στην περιοχή αυτή η γλώσσα, σε σύγκριση μάλιστα με τα βορινά της χωριά του Ασπροποτάμου που μιλιούνται παραφθαρμένα λατινικά, υπολείμματα από τις ρωμαϊκές λεγεώνες που εγκατεστημένες εκεί φρουρούσαν την περιοχή για την ελεύθερη διακίνηση μέσω της Εγνατίας.

Η περιοχή της Αργιθέας διατήρησε την Ελληνική Γλώσσα ανόθευτη με πολυσυμφωνική - δωρική προφορά.

Στοιχεία προφοράς των λέξεων

Όλα τα ε ή αι που περιέχονται στις λέξεις, εκτός ελαχίστων περιπτώσεων που τονίζονται, ακούγονται ως ι.

Πολλές φορές τα ε που περιέχονται στις λέξεις, όταν τονίζονται, ακούγονται ως ιε ή ιά.

Το ο πάντοτε, εφ' όσον βρίσκεται στην αρχή της λέξης ή τονίζεται, ακούγεται ως ουό.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα λέξεων

αβάφτ'στου, του: Επίθετο που σημαίνει το αβάφτιστο βρέφος.

αγναντεύου: = Ρήμα που σημαίνει παρατηρώ;αγνάντιβα, θ' αγναντέψω, αγνάντιψα.
"αγνάντιψι να ιδείς χάλι κακό!..." "αγνάντιψι συμπιθιργιακό πόρχιτι!"

ακουρμαίνουμι ή ακουρμάζουμι: = ακουρμαίνουμαν, θα ακουρμαστού, ακουρμαστηκα, ρημα που σημεινει ακουω, ακροάζομαι, προσέχω για να ακούσω κάτι. "ακουρμαίνουμι τιμ' λές" = ακροάζομαι τι μου λες. "ακουρμάσου ν' ακούσεις".

αθημουριά, η: = (θημωνιά, απ' το αρχ. θημών = σωρός, ρήμα τίθημι), ο εκ του θημωνιάσματος δημιουργούμενος σωρός χόρτου.

άϊ: = Επιφώνημα που χρησιμοποιείται πολύ στην Αργιθέα. Λέγεται συνήθως όταν θέλουν να δείξουν πως επί ματαίω γίνεται κάθε ενέργεια πάνω σ' ένα θέμα, άδικος κόπος δηλαδή.

αναχαβαλιάζουμι: αναχαβαλιάζουμαν, θ' αναχαβαλιαστού, αναχαβαλιάσικα, ρήμα που σημαίνει κάνω απρόοπτα φασαρία, συγχίζομαι, ξεσηκώνομαι ξαφνικά. "αναχοβαλιάσηκαν άμα τόμαθαν", "τι αναχαβαλιάσκηταν ωρέ τ'ν αυγή;"

ανιβατό, του: = Επίθετο. Λέγεται το ψωμί που ζυμώθηκε με ζύμη. Εκ του ανεβαίνω, φουσκώνω. "ανέφκει του ψουμί" ή "φούσκουσι του ψουμού>. Ανιβατό = αυτό που ανεβαίνει.

αντί, του: =(αρχ. αντίον). Ουσιαστικό. Ξύλινο εργαλείο στρογγυλό και μακρύ 1,1/2 μ. περίπου, που στη μια του άκρη είναι πελεκημένο τετράγωνο τρυπημένο σταυρωτά, έτσι που κοιτάζοντάς το βλέπεις νάχει τέσσερις τρύπες

βάβου -βαβά, η: = (σλάβικο, μπάμπο), ουσιαστικό, η γιαγιά. "σι θέλει η βάβου μ'" = σε ζητά η γιαγιά μου.

δγιάβασμα, του: = Εκτός της έννοιας της ανάγνωσης που έχει η λέξη διάβασμα, στην Αργιθέα η λέξη "δγιάβασμα" σημαίνει "στάλισμο", δηλ. κάτι που στέλνεται.

ζαπώνου, ζάπουνα, θα ζαπώσου, ζάπουσα, που σημαίνει παίρνω κάτι δια της βίας, καταπατώ, καταλαμβάνω κάτι παράνομα (δίχως να είμαι κύριος του πράγματος).

θιρμαίνουμι: θιρμαίνουμαν, θα θιρμαθώ, θιρμάθ'κα, που σημαίνει κατέχομαι από τον πυρετό της ελονοσίας. "(κατέψ'κα στουν κάμπου -κι μι κόλσι θέρμη". ελονοσία καίτοι δεν ευδημεί στα χωριά αυτά, όμως όσοι κατεβαίνουν στους κάμπους, άμαθοι από ζέστη, κι απροσάρμοστοι προς τον κάμπο που μαστίζεται από ελονοσία, πολύ εύκολα προσβάλλονται.

Οι Φορεσιές

Η τοπική αργιθεάτικη φορεσιά είχε τα χαρακτηριστικά που συναντούμε σε ολόκληρη την περιοχή των Θεσσαλικών και Ευρυτανικών Αγράφων. Οι άνδρες φορούσαν την πολύπτυχη φουστανέλα, κι εσωτερικά μπουραζάνι, βλαχόκαλτσες, γιλέκο που το ονόμαζαν και πεσλί και που συχνά ήταν κεντημένο, μαύρη σκούφια χωρίς φούντα που είχε ολόγυρα σειρίτι.

Συμπλήρωμα αυτής, κατάλοιπο του '21, ήταν το σελάχι, μια δερμάτινη θήκη που τοποθετούσαν στη μέση τους κι έβαζαν εκεί την καπνοσακούλα για το στριφτό τσιγάρο, τον πριόβολο, το στουννάρι ή τσακμακόπετρα και την ίσκα που τα χρησιμοποιούσαν για να ανάψουν τσιγάρο. Έβαζαν ακόμα σουγιάδες ή μαχαίρια που τα είχαν για να κόβουν το ψωμί ή ό,τι άλλο στις γεωργικές τους απασχολήσεις και οι τσοπάνηδες για να φτιάξουν τα ωραία σκαλίσματα πάνω σε ρόκες και γκλίτσες.

Απαραίτητα για την ολοκλήρωση της φορεσιάς ήταν τα τσαρούχια, σε χρώμα σκούρο βυσινί ή μαύρο με μαύρες φούντες. Τα ρούχα και τα παπούτσια κατασκευάζονταν από ντόπιους τεχνίτες. Το μπουραζάνι κυρίως μαύρο ή άσπρο φοριόταν και μόνο του. Στη μέση συνήθιζαν να φορούν και φαρδιά ζώνη που οι άκρες της κατέληγαν σε κρόσια. Η ζώνη αυτή δεν είχε μόνο διακοσμητικό χαρακτήρα αλλά και χρηστικό γιατί τους βοηθούσε να αντέχουν στις δύσκολες δουλειές που έκαναν. Τη χειμερινή περίοδο, απαραίτητη ήταν η κάπα ή το κοντοκάπι (η κοντή κάπα), που γινόταν από τραγίσιο μαλλί σαν αυτό που φτιάχνονται τα τσόλια του σπιτιού, και ήταν μαύρη, καφέ ή άσπρη ανάλογα με την προτίμηση του καθένα. Η χρησιμοποίηση της τους διευκόλυνε ν' αντιμετωπίσουν τις δύσκολες καιρικές συνθήκες του χειμώνα, γιατί δεν τους εξασφάλιζε μόνο ζεστασιά αλλά και προστασία από τις νεροποντές και τις χιονοθύελλες.

Αν η αντρική φορεσιά της περιοχής είχε μια επιβλητικότητα, η γυναικεία ήταν ιδιαίτερα γραφική αλλά απλή. Τα μαλλινοφούστανα γίνονταν στον αργαλειό και τα περισσότερα τα έκοβαν στο κάτω μέρος μ' ένα ψαλίδι σε τρίγωνα, που για να μην ξεφτίζουν αλλά και για να δώσουν χάρη στο φόρεμα, τα κεντούσαν με διάφορες χρωματιστές κλωστές κυρίως κόκκινες. Άλλο φόρεμα ήταν οι βλαχόφουσες που ήταν μαύρες με πολλές μικρές δίπλες. Όπως και στους άντρες, συνηθιζόταν παλιότερα και το γιλέκο στις γυναίκες αλλά και οι χοντρές μάλλινες κάλτσες (τσουράπια) που τις έδεσαν με καλτσοδέτες. Συχνά οι κάλτσες αυτές ήταν κεντημένες.. Φορούσαν επίσης τσαρούχια και στο κεφάλι την τσίπα ή μπόλια, ένα κεφαλομάντηλο που τις περισσότερες φορές ήταν κεντημένο, ιδιαίτερα όταν το φορούσαν νέες γυναίκες.

Η τσίπα είχε ολόγυρα τα κουκάκια, δαντέλα φτιαγμένη με το βελονάκι σε δύο – τρεις χρωματισμούς που της έδινε έτσι μεγαλύτερη χάρη. Το χρώμα τους ήταν καφετί ή άλλα σκούρα χρώματα, ενώ μαύρη μαντήλα φορούν οι γυναίκες που είχαν πένθος ή ήταν μιας περασμένης ηλικίας. Απλή και με πολύ μεράκι φτιαγμένη ήταν η ποδιά, που φτιαχνόταν κι αυτή στον αργαλειό και στο κάτω μέρος ήταν κεντημένα διάφορα απλά σχέδια με χρωματιστές μάλλινες κλωστές που στόλιζαν με απλότητα το μονόχρωμο, συνήθως μαύρο, χρώμα της. Αυτή η απλότητα που διέκρινε την ποδιά ήταν το γενικότερο χαρακτηριστικό ολόκληρης της γυναικείας φορεσιάς που ουσιαστικά αποτελούσε μια πρόσμιξη στοιχείων από τις φορεσιές κοντινών περιοχών (Ευρυτανικών Αγράφων, Αιτωλοακαρνανία, Ηπείρου) αλλά και από τη φορεσιά των Σαρακατσάνων.

Οι Χοροί

Στην Αργιθέα οι χοροί διαθέτουν δύναμη και σταθερότητα στο ρυθμό και τα βήματα, μεγαλόπρεποι με αργές και έντονες κινήσεις. Διατήρησαν τα τοπικά γνωρίσματα αφού με αυτούς εκδήλωναν οι Αργιθεάτες τον πόθο της ανεξαρτησίας στα χρόνια της σκλαβιάς.

Αντιπροσωπευτικοί χοροί της περιοχής της Αργιθέας είναι ο Τσάμικος, ο Συρτός, Στα τρία, ο Κοφτός, ο Αρβανίτικος ή Λεσκοβίτης. Ο τσάμικος που χορεύεται στην περιοχή αυτή διαφορετικά από τους άνδρες και διαφορετικά από τις γυναίκες. Στο χορό των αντρών δεν πιάνονταν οι γυναίκες. Ο πρωτοχορευτής αυτοσχεδιάζει και με ζωηράδα και δύναμη εκφράζεται, πραγματοποιώντας επιτόπιες φιγούρες. Ο γυναικείος Τσάμικος ήταν σεμνός και ήρεμος, χορευόταν απ' όλες τις γυναίκες που ήταν στο χορό. Στα τρία βήματα, η πρώτη γύριζε ένα βήμα και στο δεύτερο σταματούσε όπου σήκωνε ελαφρά το σώμα επί τόπου με χάρη και εγκαρτέρηση.

Ο Αρβανίτικος ή Λεσκοβίτης είναι αργός τσάμικος που η ονομασία του προέρχεται από το Λεσκοβίκι της Β. Ηπείρου και τον προτιμούν συνήθως γέροι. Έχει πολλά τσακίσματα και χρειάζεται ιδιαίτερη δεξιότητα γιατί είναι στατικός μια που τα βήματα και οι φιγούρες του γίνονται επί τόπου με αργές ρυθμικές κινήσεις.

Ιδιαίτερος χορός της περιοχής είναι ο Κλειστός ή το Κλειστό ή «Αγκαλιαστός» ή «Μαζωχτός». Χορευόταν παλιότερα στα χωριά αποκλειστικά στη γιορτή της Λαμπρής. Συμμετείχαν όλοι οι χωριανοί με πρώτους τους σεβάσμιους ενώ η αρχή γινόταν από τον παπά. Χορεύεται κυκλικά από ομάδα αντρών και ομάδα γυναικών. Ο αντρικός κύκλος ήταν εξωτερικός και εσωτερικός ήταν ο γυναικείος. Οι χορευτές πιάνονται μεταξύ τους ο ένας από τον καρπό του άλλου. Στο ξεκίνημα του χορού οι βηματισμοί είναι αργοί, σε ρυθμό τσάμικου τέσσερα βήματα μπροστά, δύο επιτόπου με ελαφρά τσακίσματα των ποδιών, ώστε να δίνεται περισσότερη χάρη στην όλη σύνθεση του χορού. Στη μέση περίπου του χορού αλλάζει ο ρυθμός του τραγουδιού και ο χορός γίνεται πιο γρήγορος, πιο λικνιστός, αφήνουν το πιάσιμο από τον καρπό και πιάνονται με τις παλάμες. Απ' εδώ και περά ο χορός γίνεται «απολυτός», φτάνοντας ως την ένταση που έχει άμεση σχέση και με το κέφι των χορευτών και δίνεται μεγάλη χάρη στη συνολική κίνησή τους. Παλιότερα ήταν

τραγουδιστικός χορός, χωρίς όργανα. Αρχίζουν οι άντρες το τραγούδι και το επαναλάμβαναν οι γυναίκες, τραγουδούσαν πρώτα οι μισοί και το επαναλάμβαναν οι υπόλοιποι. Τα τραγούδια που συνοδεύουν το χορό είναι αφηγηματικά ή παραλογές, αναφέρονται σε ιστορίες από την παράδοση και τους θρύλους του λαού μας, περιλαμβάνοντας ολόκληρες ιστορίες αγάπης ή για την ξενιτειά. Σήμερα θα ξεκινήσουν το γλέντι με Κλειστό και θα κλείσουν το γλέντι με Κλειστό.

Στα νεότερα χρόνια παράλληλα με το τραγούδι που παραμένει πάντως κυρίαρχο όργανο, μπήκαν και τα μουσικά όργανα που είναι το βιολί, το λαούτο και το ντέφι. Το κλαρίνο εμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Τα Πανηγύρια

Η παράδοση της Αργιθέας είναι πλούσια σε πολλές μορφές της κοινωνικής ζωής, όπως τα πανηγύρια και οι γάμοι που ήταν και παραμένουν τα μεγάλα γεγονότα της, κι αποτελούν πρότυπα κοινωνικών εκδηλώσεων που καταξιώνουν και δίνουν ομορφιά στη ζωή. Τα πανηγύρια ιδίως, δεν αποτελούν μοναχά εκδηλώσεις θρησκευτικής πίστης αλλά και μια αφορμή να επικοινωνήσουν οι κάτοικοι μεταξύ τους διασκεδάζοντας ταυτόχρονα.

Στα πανηγύρια αυτά με τη συνοδεία λαϊκών οργανοπαιχτών ξεφαντώνουν στο χορό και στο τραγούδι, όπου κυριαρχεί ο τοπικός παραδοσιακός χορός «κλειστό» (που άλλοτε χορευόταν αυστηρά και μόνο την ημέρα του Πάσχα), τα τσάμικα, στα τρία, συρτά συγκαθιστά, ο μπεράτης, το κοφτό και άλλοι χοροί.

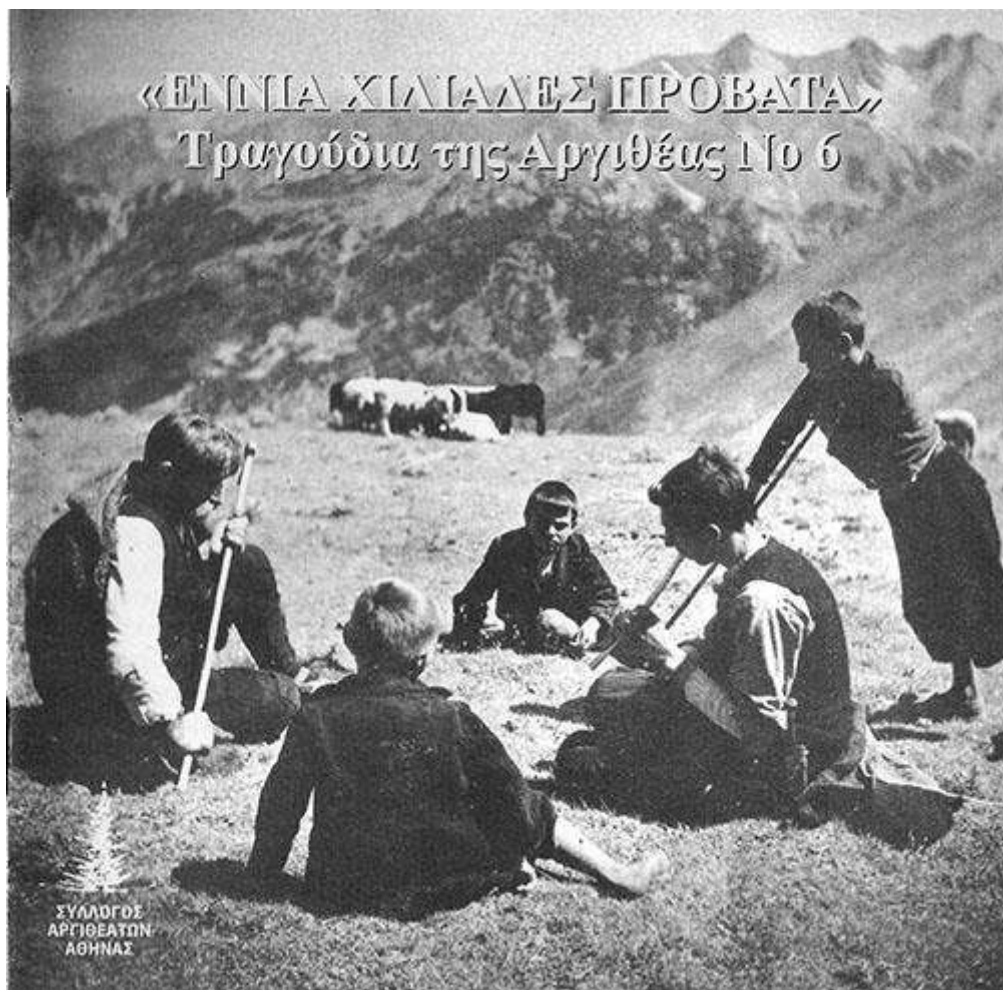
Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των πανηγυριών της Αργιθέας είναι το τραπέζωμα ή το φίλεμα.

Τα φαγητά που ετοιμάζονται είναι πολύ πλούσια και δείχνουν πόσο βαθιά είναι ριζωμένη η φιλοξενία στους κατοίκους αυτής της περιοχής. Ετοιμάζονται ψητά, στιφάδο με γίδα ή προβατίνα, κοκορέτσια, πίτες, τυριά, γιαούρτι ή τσαλαφούτι και σαλάτες. Προσφέρονται επίσης, λουκούμια, τσίπουρο, κρασί κι άλλα ποτά. Όταν τελειώσει το φαγητό, ξεκινάει το

γλέντι. Το ξεκίνημα γίνεται με καθιστικά τραγούδια και άλλα αργά τραγούδι που τα τραγουδούν αντιφωνικά. Μετά ξεκινά ο χορός.

Τα τραγούδια

Η Αργιθέα είναι από τις λίγες γωνιές της πατρίδας μας που είναι τόσο πλούσια σε παράδοση και μάλιστα παράδοση ολοζώντανη και σήμερα σε πολλές μορφές της, όπως τα τραγούδια του γάμου κ.ά. Αυτή η λαϊκή δημιουργία δίνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των Αργιθεατών που τον κουβαλούν όπου κι αν βρίσκονται συνδέοντας αρμονικά το παρόν και το μέλλον.

Η διατήρηση της παράδοσης δεν είναι ούτε αναχρονισμός ούτε οπισθοδρόμηση. Αποτελεί μια εκδήλωση αγάπης και σεβασμού των Αργιθεατών προς την ιδιαίτερη πατρίδα τους που με την απaráμιλλη φυσική ομορφιά και τις άπειρες ιστορικές μνήμες στάθηκε η εμπνεύστρια του ανώνυμου λαϊκού δημιουργού που πάνω στα λυρικά ξεσπάσματά του τραγούδησε με ζηλευτή χάρη τους καημούς, τις δόξες και τις ελπίδες του.

Προ των πάντων στα Αργιθεάτικα τραγούδια φανερώνεται όλος ο πλούτος της ψυχής του Αργιθεάτη ώστε να εκφράσει τα πλούσια συναισθήματά του. Έτσι γεννήθηκαν τα «κλειστά» τραγούδια, που είναι το αποκορύφωμα της λαϊκής δημιουργίας του τόπου αλλά και τα καθιστικά τραγούδια με τα οποία ξεκινούσε το γλέντι ή τα τραγουδούσαν στις αγροτικές εργασίες. Σε αυτά, τόσο η ποίηση όσο και ο ρυθμός αναβλύζουν φυσικά κι αυθόρμητα.

Η γνήσια ποίηση του ανώνυμου ποιητή – λαού γίνεται όργανο ευαίσθητο για να τραγουδήσει τις χαρές της αγάπης, τους καημούς της ξενιτειάς, τις πικρες αλλά και την

αισιοδοξία και την πίστη στην ζωή. Επίσης υπάρχει η νοσταλγία και η αγάπη για το τόπο, για τα χωριά που είναι σκαρφαλωμένα στις δύσβατες βουνοπλαγιές των Θεσσαλικών Αγράφων.

Οι Νερόμυλοι

Ανασπώσαστο στοιχείο της Αργιθεάτικης λαογραφικής παράδοσης είναι οι νερόμυλοι, οι οποίοι χρησιμοποιούνταν για να γίνει ο καρπός αλεύρι και στη συνέχεια ψωμί. Οι μύλοι ήταν τόσο κοινοτικοί, δηλαδή ανήκαν σε κάποια εκκλησία ή σε κάποιο μοναστήρι, όσο και ιδιωτικοί. Η χρήση τους υπήρξε διαδεδομένη και διήρκεσε μέχρι τα μεταπολεμικά χρόνια.

Η λειτουργία του μύλου στηριζόταν στη διοχέτευση νερού από κάποιο ρέμα μέσα από ένα ειδικά κατασκευασμένο αυλάκι σε μία δεξαμενή (κάναλη) κατασκευασμένη συνήθως από ξύλο (όπως οι καρδάρες), η οποία στο κάτω μέρος στένευε και κατέληγε σε μια μικρή τρύπα, έτσι που το νερό έβγαινε με μεγάλη ορμή λόγω του μεγάλου ύψους της δεξαμενής.

Το νερό έπεφτε με δύναμη και γυρνούσε μια φτερωτή και την περιέστρεφε, που με τη σειρά της γυρνούσε μια μεγάλη στρογγυλή πέτρα (μυλόπετρα), η οποία έλιωνε το σπόρο και τον έκανε αλεύρι. Τόσο η κατασκευή όσο και η λειτουργία του μύλου απαιτούσε εξειδικευμένες γνώσεις και δεν αποτελούσε απλή διαδικασία.

Ο χώρος ήταν διαμορφωμένος σε δύο δωμάτια, ένα για τα τεχνικά μέσα και ένα για την αναμονή των κατοίκων και την παράθεση του καρπού.

Στις μέρες μας λειτουργούν δύο νερόμυλοι ένας στο Αργύρι και ένας στο Λαγκάδι. Επίσης, λειτουργούν νεροτριβές στο Αργύρι, Ανθηρό, Λεοντίτο και Λαγκάδι. Πολλοί λαϊκοί θρύλοι και παραδόσεις υπάρχουν από τη λειτουργία των μύλων.

Τα Αλώνια

Το αλώνισμα του σιταριού γινόταν σε πέτρινα αλώνια, τα οποία ήταν κτισμένα στα όρια των χωριών όπου υπήρχε ο απαραίτητος χώρος. Το αλώνι ήταν φυσικά στρογγυλό με υπερυψωμένες τις άκρες του για να μη φεύγει ο σπόρος. Κατασκευαζόταν από σκληρή πέτρα για να ενισχύσουν την αντοχή του και στο κέντρο στερέωναν ένα ξύλο ύψους δύο μέτρων το οποίο ονομαζόταν στριγερό ή στίχιρο.

Οι γυναίκες του χωριού αναλάμβαναν να κάνουν το στρώσιμο του αλωνιού, τοποθετώντας γύρω από το στριγερό τα δεμάτια. Οι άντρες έδεναν τα άλογα ή τα μουλάρια στο στριγερό και γύριζαν ολόγυρά του. Όταν τα ζώα πλησίαζαν στο στριγερό καθώς μαζευόταν το σχοινί τα έβαζαν να ακολουθήσουν την αντίστροφη πορεία.

Το αλώνισμα μαζί με τις απαραίτητες διακοπές για να ξεκουραστούν τα ζώα κρατούσε μέχρι και το μεσημέρι ίσως και αργότερα. Στη συνέχεια ακολουθούσε το λίκνισμα, το ξεκαθάρισμα του αχύρου από τον καρπό, μία διαδικασία, η οποία ολοκληρωνόταν με τη συμμετοχή και βοήθεια συγγενών, γειτόνων και άλλων χωριανών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Γεωργία - Κτηνοτροφία

Η κατανομή των εδαφών σε γενικευμένες κατηγορίες χρήσεων εξειδικεύτηκε στο πλαίσιο της Απογραφής Γεωργίας – Κτηνοτροφίας της ΕΣΥΕ έτους 1999-2000 σε βασικές κατηγορίες και υποκατηγορίες. Σύμφωνα με τον σχετικό πίνακα το 11,3% της έκτασης της περιοχής της Δ.Ε. Αχελώου που καταγράφηκε στην γενικευμένη κατηγορία «καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροναπαύσεις» και το 1,8% που καταγράφηκε ως «βοσκότοποι» κατηγοριοποιήθηκαν μαζί στην κατηγορία «Γεωργικές περιοχές». Από το 1,8% των βοσκότοπων, το 1,2% καταγράφηκε ως «βοσκότοποι – συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης» και το 0,6% καταγράφηκε ως «βοσκότοποι - εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση».

Η καλλιεργούμενη έκταση της περιοχής αντίστοιχα, δεν περιλαμβάνει αμιγώς αρόσιμες εκτάσεις και μόνιμες καλλιέργειες αλλά έχει ετερογενή γεωργικό χαρακτήρα. Οι ετερογενείς γεωργικές περιοχές σε επίπεδο Π.Ε. καταλαμβάνουν το 8,8% από το 41,5% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και αγροναπαύσεων, τα υπόλοιπα εδάφη των οποίων κατανέμονται κατά 41,5% σε αρόσιμη γη και κατά 0,2% σε μόνιμες καλλιέργειες.

Οι βοσκοτοπικές εκτάσεις με θαμνώδη και ποώδη βλάστηση καταλαμβάνουν ποσοστό 4,1% επί της συνολικής έκτασης της Π.Ε. Καρδίτσας και το υπόλοιπο 1% από το συνολικό 5,1% των βοσκότοπων είναι βοσκοτοπικές εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση.

Σύμφωνα με την κατανομή των χρησιμοποιούμενων από εκμεταλλεύσεις γεωργικών εκτάσεων κατά είδος καλλιέργειας, που πραγματοποιήθηκε από την Ε.Σ.Υ.Ε., στη Δ.Ε. Αχελώου λειτουργούν 270 εκμεταλλεύσεις που χρησιμοποιούν 3.123 στρ. γεωργικής γης. Η πλειοψηφία των εδαφών και συγκεκριμένα το 57,9%, καλύπτεται από ετήσιες καλλιέργειες και το 32% καλύπτεται από μόνιμα λιβάδια και βοσκότοπους. Οι οικογενειακοί λαχανόκηποι καταλαμβάνουν το 6,3% των γεωργικών στρεμμάτων και η λιγοστή εναπομείνουσα έκταση καταλαμβάνεται από δενδρώδεις καλλιέργειες (3,8%) και αμπέλια-σταφιδάμπελα (0,03%). Οι ετήσιες καλλιέργειες και οι βοσκότοποι – μόνιμα λιβάδια καταλαμβάνουν μαζί την συντριπτική πλειοψηφία των γεωργικών εδαφών σε όλες τις Τ.Κ. ξεχωριστά (το συνολικό τους ποσοστό κυμαίνεται μεταξύ 86% και 92,5%) με διάφορες αυξομειώσεις των επιμέρους ποσοστών τους. Στην Τ.Κ. Αργυρίου για παράδειγμα οι ετήσιες καλλιέργειες καταλαμβάνουν το 70,2% και οι βοσκότοποι το 21,1% αντίστοιχα ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά στην Τ.Κ. Βραγκιανών σχεδόν ισομοιράζονται (47,1% οι ετήσιες

καλλιέργειες και 40,4% οι βοσκότοποι). Τα υπόλοιπα στρέμματα σε όλες τις Τ.Κ. είναι οικογενειακοί λαχανόκηποι (μόλις ένα στρέμμα στην Τ.Κ. Βραγκιανών έχει αμπέλια).

Η γεωργική έκταση που χρησιμοποιούν οι εκμεταλλεύσεις της Δ.Ε. Αχελώου μειώθηκε από 5.896 στρ. το 1981 σε 3.948 στρ. το 1991 και σε 3.123 στρ. το έτος 1999-2000, καταγράφοντας ποσοστιαία μείωση στην 20ετία κατά 47%. Η μείωση αυτή αφορά σχεδόν εξ ολοκλήρου (τα 2.741 στρ. από τα 2.773 στρ. που χάθηκαν) στις ετήσιες καλλιέργειες που καταλάμβαναν το 1981 το 77,1% της συνολικής γεωργικής έκτασης (των εκμεταλλεύσεων) και μειώθηκαν στην 20ετία κατά 60,3%. Εκτός από την εν λόγω μείωση και την αντίστοιχη μείωση στις δενδρώδεις καλλιέργειες (-64,8%), δεν είναι δυνατή η διερεύνηση της χρονικής μεταβολής στις υπόλοιπες καλλιέργειες, καθώς είναι διαφορετική η κατηγοριοποίησή τους στις τρεις απογραφές. Μείωση σημειώθηκε και στη συνολική γεωργική έκταση των εκμεταλλεύσεων σε επίπεδο Π.Ε. (11,7% μείωση στην 20ετία) με τις ετήσιες καλλιέργειες ειδικότερα να μειώνονται κατά 5,9% και τις δενδρώδεις καλλιέργειες να σημειώνουν μεγάλη μείωση κατά 51,8%.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας η συνολική γεωργική έκταση των εκμεταλλεύσεων της Π.Ε. Καρδίτσας σημείωσε περαιτέρω μείωση και από 892.499 στρ. το 2000 μειώθηκε σε 826.000 στρ. το 2009 (μείωση κατά 7,5%, τα 11.000 στρ. είναι άγονοι βοσκότοποι), ενώ μείωση κατέγραψε και ο συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων που διαμορφώνεται σε 13.584. Σύμφωνα με στοιχεία της Ετήσιας Γεωργικής Έρευνας του έτους 2009, οι κύριες καλλιέργειες στην εδαφική επικράτεια της Π.Ε. είναι η σιτηροκαλλιέργεια και η βαμβακοκαλλιέργεια με τα αντίστοιχα ποσοστά επί του συνόλου των γεωργικών εδαφών να κυμαίνονται σε 41,9% και 40,7%. Οι συχνότερες καλλιέργειες στη Δ.Ε. Αχελώου είναι τα κτηνοτροφικά φυτά που καταλαμβάνουν το 46,1% της γεωργικής έκτασης (συνολικά 487 στρ. το 2009) και οι δενδρώδεις καλλιέργειες με αντίστοιχο ποσοστό 30,2%. Στο 10,5% των γεωργικών εδαφών καλλιεργούνται λαχανικά και στο 1,2% καλλιεργούνται πατάτες. Τέλος οι σιτηροκαλλιέργειες και οι αραβοσιτοκαλλιέργειες καταλαμβάνουν το 8,3% και το 3,6% αντίστοιχα της γεωργικής έκτασης.

Αναφορικά με το κτηνοτροφικό απόθεμα της περιοχής και σύμφωνα με την κατανομή των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Δ.Ε. κατά κατηγορία ζώων παρατηρούμε ότι τα προβατοειδή, που συγκεντρώνουν διαχρονικά τη μεγαλύτερη μερίδα του κτηνοτροφικού κεφαλαίου, αυξήθηκαν τη δεκαετία 1981-1991 και μειώθηκαν με μεγαλύτερη ένταση την επόμενη δεκαετία 1991-2000, με τελικό αποτέλεσμα να εμφανίζουν μείωση στην 20ετία κατά 24,2%. Παρόμοια διακύμανση σημειώθηκε και στα αιγοειδή τα οποία ωστόσο

ανέκτησαν τη δεύτερη δεκαετία το δυναμικό τους με την τελική μείωση να είναι πολύ μικρή (-1,5%). Τα πουλερικά, σε αντιδιαστολή (τα οποία και έρχονται δεύτερα αριθμητικά στην κατάταξη), αυξήθηκαν στην εικοσαετία από 3.640 κεφαλές σε 3.870 κεφαλές ενώ αύξηση σημείωσαν και τα χοιροειδή (από 64 κεφαλές σε 105 κεφαλές). Τα ιπποειδή και οι κυψέλες μελισσών σημείωσαν την ίδια χρονική περίοδο μείωση. Σε επίπεδο Π.Ε. τα πουλερικά, που είναι η πολυπληθέστερη κατηγορία ζώων, μειώθηκαν στην 20ετία κατά 35,8% (1.061.656 το 1981, 681.698 το 2000). Παρόμοιας τάξης μείωση κατέγραψαν και τα χοιροειδή και αιγοειδή ενώ τα προβατοειδή και οι κυψέλες μελισσών μειώθηκαν με μικρότερη ένταση. Τα βοοειδή κατέγραψαν μεγάλη πτώση (9.426 από 31.280). Σύμφωνα με την Ετήσια Γεωργική Έρευνα της ΕΣΥΕ έτους 2008 τα βοοειδή, τα προβατοειδή, τα αιγοειδή και τα χοιροειδή μειώθηκαν περαιτέρω σε επίπεδο Π.Ε., ενώ μεγάλη μείωση σημειώθηκε και στα πουλερικά.

Τα πρωτογενή κτηνοτροφικά προϊόντα που παράγονται στην περιοχή είναι το γάλα και το κρέας και τα κυριότερα δευτερογενή γαλακτοκομικά προϊόντα είναι το τυρί και το τσαλαφούτι. Στις περισσότερες περιπτώσεις η μεταποίηση του γάλατος πραγματοποιείται από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους με παραδοσιακές διαδικασίες και με σκοπό την κάλυψη των ιδιωτικών αναγκών ή την διάθεση σε κλειστό κύκλο κατόπιν παραγγελιών.

Δεδομένου του ότι μεταποιητικές μονάδες, όπως τυροκομεία, που δραστηριοποιούνταν παλιότερα στην περιοχή έχουν διακόψει τη λειτουργία τους, η μεγαλύτερης κλίμακας παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων από κρέας πραγματοποιείται σε μεταποιητικές μονάδες εκτός της ευρύτερης περιοχής της Αργιθέας, εντός ή εκτός της Π.Ε. Καρδίτσας.

Σύμφωνα με το ΟΠΑΑΧ Περιοχής Αργιθέας τα τοπικά προϊόντα της περιοχής της Αργιθέας όπως το γαλοτύρι, η γραβιέρα Αγράφων, το κασέρι, το μανούρι και ο μπάτζος μπορούν να πάρουν πιστοποίηση για ΠΟΠ (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης) και ΠΓΕ (Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη).

Η κατανομή των εδαφών σε γενικευμένες κατηγορίες χρήσεων εξειδικεύτηκε στο πλαίσιο της Απογραφής Γεωργίας – Κτηνοτροφίας της Ε.Σ.Υ.Ε. σε βασικές κατηγορίες και υποκατηγορίες. Σύμφωνα με τον σχετικό πίνακα το 1,7% της έκτασης της Δ.Ε. Αν. Αργιθέας που καταγράφηκε στην γενικευμένη κατηγορία «καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροαναπαύσεις» και το 3,1% που καταγράφηκε ως «βοσκότοποι» κατηγοριοποιήθηκαν μαζί στην κατηγορία «Γεωργικές περιοχές». Το 3,1% των βοσκοτόπων κατανέμεται στις υποκατηγορίες «βοσκότοποι – συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης»,

«βοσκότοποι - εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση» και «βοσκότοποι – μεταβατικές δασώδεις/θαμνώδεις εκτάσεις» σε ποσοστά 1,5%, 1,5% και 0,1% αντίστοιχα.

Η καλλιεργούμενη έκταση της περιοχής μελέτης αντίστοιχα, δεν περιλαμβάνει αμιγώς αρόσιμες εκτάσεις και μόνιμες καλλιέργειες, αλλά έχει ετερογενή γεωργικό χαρακτήρα.

Οι ετερογενείς γεωργικές περιοχές σε επίπεδο Π.Ε. καταλαμβάνουν το 8,8% από το 41,5% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και αγροναπαύσεων, τα υπόλοιπα εδάφη των οποίων κατανέμονται κατά 41,5% σε αρόσιμη γη και κατά 0,2% σε μόνιμες καλλιέργειες.

Οι βοσκοτοπικές εκτάσεις με θαμνώδη και ποώδη βλάστηση καταλαμβάνουν ποσοστό 4,1% επί της συνολικής έκτασης της Π.Ε. Καρδίτσας και το υπόλοιπο 1% από το συνολικό 5,1%.

Σύμφωνα με την κατανομή των χρησιμοποιούμενων από εκμεταλλεύσεις γεωργικών εκτάσεων κατά είδος καλλιέργειας, που πραγματοποιήθηκε από την Ε.Σ.Υ.Ε., στη Δ.Ε. Αν. Αργιθέας λειτουργούν 134 εκμεταλλεύσεις που χρησιμοποιούν 1.444 στρ. γεωργικής γης. Τα περισσότερα από αυτά σχεδόν ισομοιράζονται σε αυτά που καλύπτονται από ετήσιες καλλιέργειες (43,61%) και σε αυτά που καλύπτονται από μόνιμα λιβάδια και χρησιμοποιούνται για βόσκηση (45,45%). Η εναπομείνασα γεωργική έκταση κατανέμεται σε ποσοστό 7,17% σε δενδρώδεις καλλιέργειες, σε ποσοστό 3,05% σε οικογενειακούς λαχανόκηπους, σε ποσοστό 0,55% σε αγροναπαύσεις και σε ποσοστό 0,17% σε αμπέλια – σταφιδάμπελα. Η κατανομή στις επιμέρους κατηγορίες διαφοροποιείται σε επίπεδο Τ.Κ. με τις ετήσιες καλλιέργειες να υπερτερούν σημαντικά στις Τ.Κ. Στεφανιάδας και Κουμπουριανών και τα μόνιμα λιβάδια – βοσκότοπους να κυριαρχούν στις Τ.Κ. Φουντωτού και Δροσάτου. Στις υπόλοιπες Τ.Κ. οι ετήσιες καλλιέργειες και τα λιβάδια εναλλάσσονται στις δύο πρώτες θέσεις με διάφορα ποσοστά ενώ δενδρώδεις καλλιέργειες απαντώνται στις Τ.Κ. Βλασίου, Πετροχωρίου και Πετρίλου.

Η γεωργική έκταση που χρησιμοποιούν οι εκμεταλλεύσεις της Δ.Ε. Αν. Αργιθέας μειώθηκε από 3.462 στρ. το 1981 σε 1.713 στρ. το 1991 και σε 1.444 στρ., καταγράφοντας ποσοστιαία μείωση στην 20ετία κατά 58,3%.

Πέρα από τη μεγάλη μείωση που συντελέστηκε στις ετήσιες και στις δενδρώδεις καλλιέργειες δεν είναι δυνατή η διερεύνηση της χρονικής μεταβολής στις υπόλοιπες καλλιέργειες, καθώς είναι διαφορετική η κατηγοριοποίηση τους στις τρεις απογραφές. Μείωση σημειώθηκε και στη συνολική γεωργική έκταση των εκμεταλλεύσεων σε επίπεδο Π.Ε. (11,7% μείωση στην 20ετία) με τις ετήσιες καλλιέργειες ειδικότερα να μειώνονται κατά 5,9% και τις δενδρώδεις καλλιέργειες να σημειώνουν μεγάλη μείωση κατά 51,8%.

Όπως αναφέρθηκε, σύμφωνα με στοιχεία της Ετήσιας Γεωργικής Έρευνας έτους 2009, οι κύριες καλλιέργειες στην εδαφική επικράτεια της Π.Ε. είναι η σιτοκαλλιέργεια και η βαμβακοκαλλιέργεια με τα αντίστοιχα ποσοστά επί του συνόλου των γεωργικών εδαφών να κυμαίνονται σε 41,9% και 40,7%. Οι ίδιες καλλιέργειες είναι οι συχνότερες και στην περιοχή με το 32% της γεωργικής έκτασης (συνολικά 265 στρέμματα το 2009) να καταλαμβάνεται από σιτηρά και το 29% από βαμβάκι. Τα κτηνοτροφικά φυτά (όπως η μηδική) καλλιεργούνται στο 13,2% της συνολικής γεωργικής έκτασης, οι αραβοσιτοκαλλιέργειες και οι δενδροκαλλιέργειες καλύπτουν το 11,3% και το 9,6% αντίστοιχα, ενώ σε μικρότερα ποσοστά καλλιεργούνται λαχανικά, όσπρια και πατάτες.

Αναφορικά με το κτηνοτροφικό απόθεμα της περιοχής και σύμφωνα με την κατανομή των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Δ.Ε. κατά κατηγορία ζώων (Απογραφές Γεωργίας – Κτηνοτροφίας), παρατηρούμε ότι ο συνολικός αριθμός των απογεγραμμένων προβατοειδών και αιγοειδών, που συγκεντρώνουν διαχρονικά την μεγαλύτερη μερίδα του κτηνοτροφικού κεφαλαίου της περιοχής μελέτης, είναι μειωμένος κατά 5,9% και 26,25% στις τελευταίες απογραφές. Μεγαλύτερη μείωση και συγκεκριμένα ποσοστιαία μείωση 54,7% σημειώθηκε στα πουλερικά, που είναι διαχρονικά η τρίτη πολυπληθέστερη κατηγορία ζώων. Αντίθετα, ο συνολικός αριθμός των βοοειδών, των χοιροειδών και των κυψέλων μελισσών αυξήθηκε στην 20ετία. Οι καταγεγραμμένες εκμεταλλεύσεις με βοοειδή της περιοχής εντοπίζονται εξ ολοκλήρου στην Τ.Κ. Βλασίου ενώ εκμεταλλεύσεις με κυψέλες μελισσών εντοπίζονται και στις Τ.Κ. Βλασίου, Κουμπουριανών, Λεοντίτου και Πετροχωρίου. Οι κοινότητες Βλασίου, Κουμπουριανών και Πετροχωρίου συγκεντρώνουν κατά την τελευταία απογραφή τις περισσότερες κεφαλές προβατοειδών, ενώ στο Βλάσι και στα Κουμπουριανά βρίσκονται και οι περισσότερες εκμεταλλεύσεις με πουλερικά. Τα αιγοειδή, τέλος, ισοκατανέμονται περισσότερο στις επιμέρους κοινότητες με τις περισσότερες κεφαλές να εκτρέφονται στις Τ.Κ. Κουμπουριανών και Στεφανιάδας. Σε επίπεδο Π.Ε. τα πουλερικά, που είναι η πολυπληθέστερη κατηγορία ζώων, μειώθηκαν στην 20ετία κατά 35,8%. Παρόμοιας τάξης μείωση κατέγραψαν και τα χοιροειδή και αιγοειδή ενώ τα προβαοειδή και οι κυψέλες μελισσών μειώθηκαν με μικρότερη ένταση. Τα βοοειδή κατέγραψαν μεγάλη πτώση. Σύμφωνα με την Γεωργική Έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. έτους τα βοοειδή, τα προβατοειδή, τα αιγοειδή και τα χοιροειδή μειώθηκαν περαιτέρω σε επίπεδο Π.Ε., ενώ μεγάλη μείωση σημειώθηκε και στα πουλερικά.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τα στοιχεία για τους οικονομικούς τομείς της περιοχής αλλά και τα στοιχεία της απασχόλησης δείχνουν ότι ο Δήμος διαθέτει οικονομική ομοιογένεια που εκφράζεται ως παραδοσιακή απασχόληση στη γεωργία και στην κτηνοτροφία. Το κυριότερο πρόβλημα της περιοχής είναι η γεωγραφική απομόνωση του Δήμου σε συνδυασμό με την έλλειψη θέσεων εργασίας και τα χαμηλά εισοδήματα των κατοίκων. Η διάρθρωση της παραγωγικής βάσης στους κυριότερους τομείς της οικονομίας της περιοχής (κτηνοτροφία, γεωργία, δάση) δεν εξασφαλίζει την άνετη διαβίωση των κατοίκων με αποτέλεσμα την όξυνση του προβλήματος της ανεργίας και τη μεταναστευτική διάθεση του πληθυσμού. Από την άλλη πλευρά ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζεται μη ανεπτυγμένος, ενώ ο τριτογενής εμφανίζει στοιχειώδη ανάπτυξη. Η περιοχή του Δήμου Αργιθέας χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των ορεινών όγκων των Αγράφων, που είναι τμήμα της Πίνδου και, συγκεκριμένα, η αρχή της νότιας Πίνδου. Εξαιτίας του έντονου ανάγλυφου της περιοχής αναφοράς, είναι αναμενόμενο πως οι κυριότεροι φυσικοί πόροι σχετίζονται με την ύπαρξη και την εκμετάλλευση των δασικών οικοσυστημάτων (ξύλευση για λήψη τεχνικής και οικοδομικής ξυλείας καθώς και καυσόξυλων), την εκτατική κτηνοτροφία των ορεινών βοσκοτόπων η οποία αποτελεί την κυριότερη πηγή εισοδήματος των κατοίκων και, σε μικρό βαθμό, της κηποκαλλιέργειας γύρω από τους οικισμούς. Ο Δήμος Αργιθέας έχει αναπτυξιακές δυνατότητες που πηγάζουν από τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο ορεινός χαρακτήρας της περιοχής. Το φυσικό κάλλος της περιοχής, οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις, οι προστατευμένες περιοχές του δικτύου «natura», οι ιστορικοί χώροι και τα μνημεία, τα στοιχεία τοπικής παράδοσης που υπάρχουν έντονα στην περιοχή, αποτελούν πλεονεκτήματα τα οποία προς στιγμήν δεν έχουν αξιοποιηθεί τουριστικά. Η εκμετάλλευση των πόρων αυτών μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάκαμψη όλων των τομέων της ανθρώπινης δραστηριότητας στην περιοχή. Επίσης, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. φυσιολατρικός, θρησκευτικός, αγροτουρισμός κ.λπ.) στην περιοχή μπορεί να ωθήσει την τοπική οικονομία και να της προσδώσει αναπτυξιακή δυναμική. Η υιοθέτηση πολιτικών που θα τονώσουν τον τουρισμό και η αξιοποίηση των σχετικών εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων χρηματοδότησης, θεωρούνται επιβεβλημένα μέτρα σε αυτήν την κατεύθυνση.

Τουρισμός

Ο τουρισμός είναι σημαντικός οικονομικός τομέας, ο οποίος συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη ενός προορισμού μέσα από τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση της

επιχειρηματικότητας και τη γενικότερη εξαγωγή υπηρεσιών και αγαθών. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών, ο τουρισμός γνώρισε συνεχή ανάπτυξη με αποτέλεσμα να θεωρείται διεθνώς ως ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους οικονομικούς τομείς, τουλάχιστον έως στην πρόσφατη πανδημία. Η ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδιασμού και η σωστή διαχείριση των επιπτώσεων του, μετατρέπουν τον τουρισμό σε μια θετική δύναμη η οποία δρα επωφελώς. Σε διαφορετική περίπτωση μπορεί να μετατραπεί σε κινητήρια δύναμη υποβάθμισης. Στην τρέχουσα χρονική περίοδο, ο τζίρος του τουρισμού ισούται ή και ξεπερνά εκείνο των εξαγωγών πετρελαίου, των τροφίμων ή των αυτοκινήτων. Αυτή η δυναμική έχει καθιερώσει τον τουρισμό ως έναν βασικό παράγοντα κοινωνικοοικονομικής προόδου, έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες του διεθνούς εμπορίου και μία από τις κύριες πηγές εισοδήματος για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Η ανάπτυξη αυτή συχνά συναρτάται με την διαφοροποίηση του τουριστικού προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και τον ανταγωνισμό μεταξύ προορισμών. Ωστόσο σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, παρά τις προφανείς ευκαιρίες που παρουσιάζει η αναμενόμενη πορεία ανάπτυξης, ο τουρισμός αντιμετωπίζει τις παρακάτω προκλήσεις:

- ✓ την πολυπλοκότητα της ανάπτυξης της πολιτικής για τον τουρισμό καθώς και των ανταγωνιστικών προτεραιοτήτων πολιτικής, σε συνδυασμό με τους δημοσιονομικούς περιορισμούς,
- ✓ τον αντίκτυπο εξωτερικών παραγόντων στον τουρισμό, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών συνθηκών, των συναλλαγματικών ισοτιμιών, της ασφάλειας, των φυσικών καταστροφών και των κρίσεων υγείας,
- ✓ τον συνεχιζόμενο μετασχηματισμό των τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τις αναδυόμενες τεχνολογίες,
- ✓ τη στροφή προς μια οικονομία αειφόρου ανάπτυξης με στόχο τη προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή.

Ο Δήμος Αργιθέας Καρδίτσας αποφάσισε την ένταξη του στο Ελληνικό Δίκτυο Πόλεων με Ποτάμια, σκοπός της οποίας, είναι η συνεργασία των πόλεων με ποτάμια προκειμένου να αντιμετωπισθούν από κοινού τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη δήμων – μελών, με το σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινών δράσεων και στρατηγικών.

Ως ιδιαίτεροι στόχοι του Δικτύου, είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

1. Η συνεργασία για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων που αφορούν: τη μόλυνση των υδάτων, την ποιότητα των υδάτων, την επάρκεια των υδάτων, τη χλωρίδα και την πανίδα των υδάτων.
2. Η συνεργασία για την οικονομική ανάπτυξη των μελών του μέσα από την τουριστική, πολιτιστική και ενεργειακή αξιοποίηση των ποταμών τους.
3. Η συμμετοχή σε ανάλογα ευρωπαϊκά δίκτυα πόλεων στην κοινή ευρωπαϊκή Εκστρατεία για πόλεις πιο ανθρώπινες και πιο πολιτισμένες με επίκεντρο τον άνθρωπο και έμφαση στην αειφορία.
4. Η δρομολόγηση διαδικασιών που θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στους σχεδιασμούς και θα τους κάνουν πιο υπεύθυνους απέναντι στα προβλήματα της ελληνικής πόλης.
5. Η συμμετοχή στη χάραξη και υποστήριξη εθνικών, περιφερειακών και τοπικών πολιτικών για το υδάτινο περιβάλλον με ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, με διοργάνωση συνεδρίων και εκδόσεις σχετικού υλικού.
6. Η διάδοση κάθε σχετικής πληροφορίας και γνώσης με διοργάνωση ημερίδων, συνεδρίων, δημόσιων συζητήσεων, έκδοση εντύπων, ηλεκτρονική αποστολή υλικού κ.λπ.
7. Η υποστήριξη των αμοιβαίων συμφερόντων των μελών στο πλαίσιο των συζητήσεων με δημόσιους φορείς για θέματα σχετικά με τους σκοπούς της εταιρίας.
8. Η συνεχής αξιολόγηση των πολιτικών για την προστασία και αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, καταγραφή των αποτελεσμάτων τους και κοινοποίησή τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
9. Η προώθηση έργων βελτίωσης και επέκτασης των υποδομών και των διαμορφώσεων για τον πεζό και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
10. Συγκέντρωση πόρων με την άσκηση και εμπορικών δραστηριοτήτων (π.χ. έκδοση και πώληση βιβλίων) υπό τον όρο ότι τα έσοδα θα διατίθενται αποκλειστικά για την προώθηση των παραπάνω στόχων.

Κύριος στόχος του Δήμου Αργιθέας είναι να μπορέσει να αναδειχθεί σε τοποθεσία προσφοράς εναλλακτικών μορφών τουρισμού αφού σε αυτό συντελεί η πλούσια φυσική, περιβαλλοντική και πολιτιστική ταυτότητά του.

Πολιτισμός

Η δημοτική αρχή ασκεί την πολιτιστική της πολιτική προς δύο κατευθύνσεις:

Α. την ανάδειξη αξιόλογων πολιτιστικών πρωτοβουλιών

Στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών το 2020 εγκαινίασε την Περιοδική έκθεση «Τα κειμήλια της Ιεράς Μονής Βλασίου στο Κονάκι του Προδρόμου».

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε με την συνεργασία της Ιεράς Μητρόπολης Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Καρδίτσας, του Δήμου Αργιθέας και της Τοπικής Κοινότητας Προδρόμου.

Στην περιοδική έκθεση παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στο κοινό, μετά τη συντήρησή τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καρδίτσας, 15 θρησκευτικά κειμήλια ιδιοκτησίας της Ιεράς Μονής Γενεσίου της Θεοτόκου Βλασίου Αργιθέας.

Τα κειμήλια, τμήματα του ξυλόγλυπτου τέμπλου της μονής, φορητές εικόνες και λειτουργικά σκεύη που χρονολογούνται στον 17^ο και 18^ο αιώνα παραχωρήθηκαν με τη

μορφή προσωρινού δανεισμού από την Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Καρδίτσας. Σκοπός του δανεισμού ήταν η έκθεση και προβολή στο ευρύ και ειδικό κοινό των σπουδαίων και αντιπροσωπευτικών έργων της λαμπρής θρησκευτικής τέχνης που αναπτύχθηκε κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο στα ακμάζοντα θεσσαλικά Άγραφα.

Το έτος 2019 τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Ν. Ευρυτανίας και ο Δήμος Αργιθέας διοργάνωσαν ημερίδα στο Βλάσι και το Πετρίλο με θέμα «Στ' Άγραφα ... ένα ταξίδι. Αρχή του ταξιδιού: Η Αργιθέα Αγράφων Καρδίτσας. Χάρτες τοπωνύμια και Δημοτικά τραγούδια της Αργιθέας».

Στόχος της δράσης ήταν να δημιουργηθεί ένα σύγχρονο τοπικό Αρχείο Δημοτικής Παράδοσης, το οποίο θα συγκεντρώνει το σύνολο της πνευματικής παραγωγής, δίσκους, βιβλία, κάθε είδους ηχογραφήσεις και καταγραφές τραγουδιών που έχουν γίνει στο Νομό Καρδίτσας και τη Θεσσαλία.